

KKTC
YAKIN DOGU ÜNİVERSİTESİ
EGİTİM BİLİMLERİ ENSİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK
ANABİLİM DALI

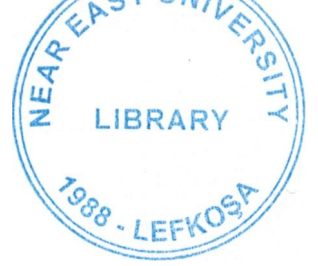
KKTC'DEKİ DEVLET OKULLARINDA REHBER
ÖĞRETMENLERİN GÖREVLERİ VE REHBERLİK HİZMETLERİ
KONUSUNDAKİ BİLİNÇLİLİK DÜZEYİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zühal Akterzi

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Cem Birol

Lefkoşa 2010

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EGİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK
ANABİLİM DALI

KKTC'DEKİ DEVLET OKULLARINDA REHBER
ÖĞRETMENLERİN GÖREVLERİ VE REHBERLİK HİZMETLERİ
KONUSUNDAKİ BİLİNÇLİLİK DÜZEYİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zühal Akterzi

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Cem Birol

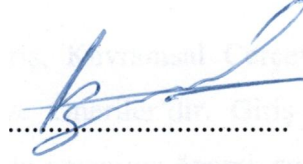
Lefkoşa 2010

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

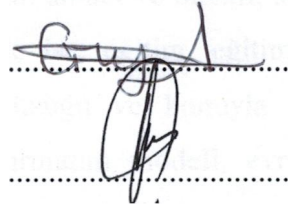
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Zühal AKTERZİ'ye ait "KKTC'deki Devlet Okullarında Rehber Öğretmenlerin Görevleri Ve Rehberlik Hizmetleri Konusundaki Bilinçlilik Düzeyi" adlı çalışma jürimiz tarafından Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

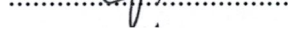
Üye (Başkan): Doç. Dr. Cem BİROL

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÜNEYLİ

Üye : Dr. Özhan ÖZTUG

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

11/03/2010

Doç. Dr. Cem BİROL
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Bu araştırmada, KKTC'deki okullarda rehber öğretmenlerin görevleri ve rehberlik hizmetleri konusundaki bilinçlilik düzeyine ilişkin bakış aıllarını ortaya çıkarmak ve yorumlamak amaçlanmıştır. Çağdaş eğitim anlayışı çerçevesinde, okullarda uygulanan öğretim ve yönetim boyutlarında öğrenci kişilik hizmetlerinin önemi artmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak, KKTC'deki devlet okullarında görevli okul rehber öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin görüşlerine başvurulmuştur. KKTC'deki ortaokul, lise ve meslek liselerinde uygulama gerçekleştirilmiştir.

Tez 7 bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, Giriş, Kavramsal ereve ve İlgili Araştırmalar, Yöntem, Bulgular ve Yorum ile Sonuç ve Öneriler'dir. Giriş bölümünde problem cümlesi, araştırmanın alt problemleri , araştırmanın amacı ve önemi, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir. Kavramsal ereve bölümünde ise, eğitim, eğitimde rehberlik hizmetleri, okul rehberlik ve psikolojik danışmanlık tüzüğü ve konuyla ilgili önceki araştırmalara yer verilmiştir. Yöntem bölümünde, araştırmanın modeli, evren-ömeklem, verilerin toplanması ve çözümlenmesi yer almaktadır. Bulgular bölümünde sonuçlar tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Sonuç ve Öneriler bölümünde ise bulgular değerlendirilmiş ve araştırmacının önerileri sunulmuştur.

Tezin hazırlanmasında bilgi birikimini ve kıymetli zamanını ayırmaktan kaçınmayan tez danışmanım sayın Doç. Dr. Cem Birol'a, derslerimi yürüten hocalarıma, anketlerimi titizlikle yanıtlayan yöneticilere ve rehber öğretmenlere, tez savunmasındaki jüri üyelerine ve en önemlisi tüm fedakarlıkları ve sevgileriyle her zaman yanımda olan eşim Mehmetali Akterzi, kızım Hande ve tüm aileme saygılarımı ve teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Zühal AKTERZİ

ÖZET

KKTC'DEKİ DEVLET OKULLARINDA REHBER ÖĞRETMENLERİN GÖREVLERİ VE REHBERLİK HİZMETLERİ KONUSUNDAKİ BİLİNÇLİLİK DÜZEYİ

Zühal Akterzi

Yüksek Lisans Tezi

Yakın Doğu Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Cem BİROL

Mart, 2010 58 Sayfa

Eğitimin bedensel, psikolojik, toplumsal yönlerden gelişen ve topluma aktif uyum gösterebilecek mutlu ve üretken bireyler yetiştirmek gibi temel bir işlevi bulunmaktadır. Bu işlevin gerçekleşmesinde örgün eğitimin yapıldığı okullar büyük önem taşımaktadır. Eğitim yolu ile ulaşmak istenen ana amaç, çocuklarımızın kişiliklerini geliştirmek, onları toplumun bir üyesi olarak hayata hazırlamaktır. Öğrencilerin her yönüyle sağlıklı bir şekilde gelişebilmeleri ve sosyal hayata hazırlanabilmeleri yalnızca öğretim etkinlikleri ile gerçekleştirilemez. Bu ancak, öğretim ve rehberlik programlarının birlikte uygulandığı bir eğitim programı ile başarılabilir. Çağdaş eğitim anlayışı çerçevesinde okullarda uygulanan eğitim yaklaşımındaki öğretim ve yönetim boyutlarına, öğrenci kişilik hizmetleri eklenmiştir. Öğrenci kişilik hizmetleri, öğretim ve yönetim hizmetlerinden farklı olarak her öğrencinin kendi sınırlarının en üst seviyesine kadar gelişmesine imkan verecek ortamı hazırlamaya yöneliktir. Öğrenci kişilik hizmetleri kapsamında yer alan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, bireyin bir bütün olarak geliştirilmesini sağlayacak ortamı hazırlayarak onun kişisel gelişimini ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı amaçlamaktadır (Kepçeoğlu, 1994).

Okullarda, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri veliler, öğretmenler ve okul yöneticilerini de içine alan bir takım çalışmasını gerektirmektedir. Yirmibirinci yüzyıla girerken okul yöneticilerinin rolleri, görevleri ve yöneticilerden beklentiler daha karmaşık bir hal almaktadır. Hızla değişen bir ortamda okulları başarılı bir biçimde gelecek yüzyıla taşıyacak yöneticilerin, okulu ve toplumu çok iyi tanımaları, okulun başarılı olabilmesi için liderlik yapmaları ve sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri ve okuldaki öğretmen ve psikolojik danışmanları ile işbirliği içinde olmaları beklenmektedir. (Karip ve Köksal, 1999).

Bu hizmetlerin yürütülmesini sağlamak için okul müdürüne düşen rolleri şu şekilde sıralanmaktadır:

- a) Rehberlik Programına Liderlik Yapma ve Destekleme,
- b) Programın Organizasyonunu Sağlama ve Müşavirlik Yapma,
- c) Programa Kaynak Sağlama (Yesilyaprak, 2002).

Eğitim-öğretim kurumlarında PDR hizmetlerini düzenleyen bütün yönetmelikler incelendiğinde, okullarda PDR hizmetlerinin yürütülmesi için plan ve program yapma, gerekli işbirliğini sağlama, yürütme, araç ve gereç sağlama, okulda PDR hizmetlerini yürütme komisyonu kurma, bu komisyona başkanlık etme ve gerekli PDR hizmetlerini sağlamada yetkinin okul müdüründe olduğu görülmektedir (Akbas, 2001; Yesilyaprak, 2002). PDR alanına giren faaliyetler de okulun temel işlevlerinden sayıldığından, okul müdürünün PDR hizmetlerinin başarısından sorumlu olmasının doğal olduğu anlaşılmaktadır (Paskal, 2001; Tan 1998).

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, okul yöneticileri ve rehber öğretmenleri, okuldaki rehber öğretmenlerin görevlerinden haberdardır. Çıkan sonuçlara göre, rehber öğretmenler okullarda görev yaparken az da olsa bazı sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunlar; "görevi olmadığı halde görev olarak değerlendirilen" ve "görevi olduğu halde görevi olarak değerlendirilmeyen" durumlara ilişkindir. Örneğin, sınıf öğretmenleri yerine derse girmek, kol çalışmalarını düzenlemek, sınav gözcülüğü yapmak, okulda nöbet tutmak, öğrencilerle ilgili edindikleri bilgileri öğretmen ve yöneticilere paylaşmak, okul yönetimi konusunda idareye yardımcı olmak, öğrencilerin devam-devamsızlığına bakan yöneticilere yardım etmek, rehber danışmanlarının görevi değildir. Rehber danışmanın görevi olan disiplin kurulu toplantılarına danışman sıfatı ile katılmak ise görevi değildir olarak nitelendirilmiştir. Dolayısıyla, yönetici ve rehber öğretmenleri, rehber öğretmenin görev, yetki ve sorumlulukları hakkında bilgilendirmek gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

ABSTRACT

THE TASKS OF CONSULTANT TEACHERS AT THE STATE SCHOOLS IN THE TRNC AND CONSCIOUSNESS LEVEL OF COUNSELING AND GUIDANCE SERVICES

Zühal Akterzi
MA Thesis
Near East University
Institute of Educational Sciences
Department of Guidance and Psychological Counseling
Advisor: Doç. Dr. Cem BİROL
March, 2010 58 Pages

Education's physical, psychological, social aspects of development and a happy and productive individuals in society to active compliance to train such a function is fundamental. This function in the realization of formal education on the schools is of great importance. Want to reach via the main aim of education, our children's personalities develop them to life as a member of the society is to prepare. Students in a healthy manner with all aspects of development and social life can only prepare teaching activities can not be accomplished with. This, however, education and guidance programs in conjunction with a training program is applied can be achieved. Applied within the framework of understanding of contemporary education in schools, teaching and management dimensions of educational practices, student personality services are included. Student personality services, education and management services as distinct from the highest level of each student's own borders to allow the development environment is intended to prepare. Student personality services within the scope psychological counseling and guidance services, the individual as a whole will allow the development environment, outlining his personal development and self-realization needs are intended to help receiving (Kepceoglu, 1994).

Schools, psychological counseling and guidance services for parents, teachers and school administrators in the field requires a team of some. It enters the twenty-first century, the role of school administrators, tasks and expectations of managers are becoming more complex. Rapidly changing environment of the school in a successful manner in the next century to the administrators, the school and the community know very well our school to

succeed to the leadership and continuously develop themselves and the school teachers and psychologically in cooperation with consultants are expected (Karip and Köksal, 1999).

To ensure execution of these services fall into the principal role is as the following way.

- a) Guidance and Support Program Making Leadership,
- b) Program to provide the Organization and consulting on,
- c) Program Funding (Yesilyaprak, 2002).

Education-teaching institutions PDR services to regulate all regulations were examined, PDR services in schools for the execution of the plan and to program, to provide the necessary co-operation, execution, materials and equipment to provide the necessary co-operation, execution, materials and equipment to provide, at school PDR services executive to set up a commission, to the commission as chairman and PDR services necessary to supply the school authority is observed in principal (Akbas, 2001; Yesilyaprak, 2002). PDR field activities at the school entered it was considered one of the basic functions, the school principal is responsible for the success of the PDR services are understood to be the natural (Pascal, 2001; Tan 1998).

According to the achieved findings from the research, school administrators and consultant teachers are well-informed about the tasks of consultant teachers in the school. As to the results, consultant teachers in charge encounter some difficulties in schools. These difficulties are related to the situations where the consultant teachers "consider the tasks which are out of their responsibility as their responsibility" or "consider the tasks which are under their responsibility as out of their responsibility". For instance, entering to the class instead of class teachers, arranging branch activities, invigilating, keeping guard in schools, sharing the information obtained from the students with teachers and directors, assisting the administration on school management, and serving the administrators dealing with absenteeism are not the tasks of consultant teachers. Although attending to the disciplinary board is the task of the consultant teacher, it is considered not to be his/her task. Therefore, we come to the conclusion that the directors and consultant teachers have to be informed about the tasks, authority and responsibilities of consultant teachers.

İÇİNDEKİLER

SAYFA

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZALARI.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar.....	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu.....	2
1.2 Araştırmanın Alt Problemleri.....	2
1.3 Araştırmanın Önemi.....	3
1.4 Araştırmanın Sayıltıları.....	3
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.6 Tanımlar.....	4
1.7 Kısaltmalar.....	5

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1 Eğitim ve Eğitim Yönetimi.....	6
2.2 Eğitim Sürecinde Psikolojik Danışma ve Rehberliğin Önemi.....	7
2.3. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Nedir?.....	8
2.4. Öğrenci Kişilik Hizmetleri.....	11
2.5. Rehberlik Anlayışını Oluşturan İlkeler.....	11
2.6. Rehberlik Hizmetleri.....	12
2.7. Günümüzde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri.....	13
2.8. Okul Danışmanlarının İdarecilerce Algılanışları.....	14

BÖLÜM III

OKUL REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK TÜZÜÖÜ.....	16
3.1 Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uygulamalarına İlişkin İlkeler..	16
3.2 Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinin Kapsamı.....	17
3.3 Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programının Birimleri.....	17
3.4 Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisi.....	18
3.5 Okul Müdürünün Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerine İlişkin Görevleri.....	19
3.6 Müdür Muavinlerinin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerine İlişkin Görevleri.....	19
3.7 Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kurulu Hizmetlerine İlişkin Görevleri.....	20
3.8 Koordinatör Rehber ve Psikolojik Danışmanın Görevleri.....	20
3.9 Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kurulu'nun Görevleri ;.....	21
3.10 Rehber ve Psikolojik Danışmanın Görevleri.....	21
3.10.1 Rehberlik Eğitim Programına İlişkin Görevleri.....	21
3.10.2 Bireysel Planlamaya İlişkin Görevleri.....	22
3.10.3 Müdahale Birimine İlişkin Görevler.....	22
3.10.4 Sistem Desteği'ne İlişkin Görevler.....	22
3.10.5 Rehber ve Psikolojik Danışman, belirtilen görevlerinin yanı sıra, koordinatör	23
3.11 Sınıf Öğretmeninin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerine İlişkin Görevleri.....	23
3.12 Rehberlik uygulamalarında karşılaşılan problemler.....	24
3.13 Bir rehberlik müfredatı çerçevesinde aşağıdaki temel çalışma alanları ortaya çıkar.....	24

BÖLÜM IV

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	27
4.1 Araştırmanın Amacı.....	27

BÖLÜM V	
YÖNTEM	28
-.1 Araştırmanın Modeli ~.....	28
-.2 Evren ve Örnekleme.....	28
-.3 Verilerin Toplanması.....	29
-.4 Verilerin Çözümü ve Yorumu	28
BÖLÜM VI	
BULGULAR VE YORUM	30
6.1 Yöneticilerin Bilinç Düzeyleri.....	30
6.2 Rehber Öğretmenlerin Bilinç Düzeyleri.....	31
6.3 Yöneticilerle Rehber Öğretmenler Arasındaki Fark.....	32
6.4 Meslekteki Kıdem ve Bilinçlilik Düzeyi.....	33
BÖLÜM VII	
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	35
7.1 Sonuçlar.	35
7.2 Öneriler.....	36
7.2.1 Araştırmacıları için öneriler.....	36
7.2.2 Üniversitelere ve Okullara Öneriler.....	36
7.2.3 Milli Eğitim Bakanlığına Öneriler	37
7.2.4 Okul Yöneticilerine ve Rehber Danışmanlara Öneriler.	37
KAYNAKÇA	39
EKLER	42

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa No
TABLO	
Tablo 1. Kişinin okuldaki görevi	28
Tablo 2. Okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasına ilişkin betimleyici istatistikler vet-testi sonuçları	30
Tablo 3. Okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin görevlerine göre karşılaştırılmasına ilişkin betimleyici istatistiklerve t-testi sonuçları.....	30
Tablo 4. Okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin okul türüne göre karşılaştırılmasına ilişkin betimleyici istatistikler vet-testi sonuçları.....	31
Tablo 5. Okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasına ilişkin betimleyici istatistikler ve t-testi sonuçları.....	31
Tablo 6. Okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin okul türüne göre karşılaştırılmasına ilişkin betimleyici istatistikler vet-testi sonuçları	31
Tablo 7. Yöneticiler ve okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik ANOV A testi sonuçları.....	32
Tablo 8. Yöneticiler ve okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik Scheffe testi sonuçları.....	32
Tablo 9. Öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik ANOV A testi sonuçları	33
Tablo 10. Öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik Scheffe testi sonuçları.....	34

BÖLÜM I

GİRİŞ

Okullarda görev ve sorumluluk dağılımını yapan okul yöneticilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile ilgili beklentileri ve algıları, PDR hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi bağlamında çok önemlidir. Okul müdürlerinin PDR hizmetleri ile ilgili görüşleri hakkında araştırmalar yapılmasına rağmen, değişen eğitim anlayışları ve PDR yaklaşımları doğrultusunda araştırmaların yeniden gözden geçirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, KKTC'de devlet okullarında (orta ve lise ve meslek liseleri) görevli okul rehber öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, rehber öğretmenlerin görevleri ve rehberlik hizmetleri konusundaki bilinçlilik düzeylerini araştırıp karşılaştırmaktır. Eğitim yolu ile ulaşmak istenen ana amaç, öğrencilerin kişiliklerini geliştirmek ve onları toplumun bir üyesi olarak hayata hazırlamaktır. Öğrencilerin her yönüyle sağlıklı bir şekilde gelişebilmeleri ve sosyal hayata hazırlanabilmeleri yalnızca öğretim etkinlikleri ile gerçekleştirilemez. Bu ancak, öğretim ve rehberlik programlarının birlikte uygulandığı bir eğitim programı ile başarılabilir. Çağdaş eğitim anlayışı çerçevesinde okullarda uygulanan eğitim yaklaşımındaki öğretim ve yönetim boyutlarına, öğrenci kişilik hizmetleri eklenmiştir. Öğrenci kişilik hizmetleri, öğretim ve yönetim hizmetlerinden farklı olarak her öğrencinin kendi sınırlarının en üst seviyesine kadar gelişmesine imkan verecek ortamı hazırlamaya yöneliktir. Öğrenci kişilik hizmetleri kapsamında yer alan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, bireyin bir bütün olarak geliştirilmesini sağlayacak ortamı hazırlayarak onun kişisel gelişimini ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı amaçlamaktadır (Kepçeoglu, 1994).

Okullarda, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri veliler, öğretmenler ve okul yöneticilerini de içine alan bir takım çalışmasını gerektirmektedir. Yirmi birinci yüzyıla girerken okul yöneticilerinin rolleri ve görevleri daha karmaşık bir hal almaktadır. Hızla değişen bir ortamda okulları başarılı bir biçimde gelecek yüzyıla taşıyacak yöneticilerin, okulu ve toplumu çok iyi tanımaları okulun başarılı olabilmesi için liderlik yapmaları ve sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri ve okuldaki öğretmen ve psikolojik danışmanları ile işbirliği içinde olmaları beklenmektedir (Karip ve Köksal, 1999).

Bu hizmetlerin yürütülmesini sağlamak için okul müdürüne düşen roller şu şekilde sıralanmaktadır:

- a) Rehberlik Programına Liderlik Yapma ve Destekleme,
 -) Programın Organizasyonunu Sağlama ve Müsavirlik Yapma,
 -) Programa Kaynak Sağlama (Yesilyaprak, 2002).

Eğitim-Öğretim kurumlarında PDR hizmetlerini düzenleyen bütün yönetmelikler incelendiğinde, okullarda PDR hizmetlerinin yürütülmesi için plan ve program yapma, gerekli birliğini sağlama, yürütme, araç ve gereç sağlama, okulda PDR hizmetlerini yürütme komisyonu kurma, bu komisyona başkanlık etme ve gerekli PDR hizmetlerini sağlamada yetkinin okul müdüründe olduğu görülmektedir (Akbas, 2001; Yesilyaprak, 2002). PDR alanına giren faaliyetler de okulun temel işlevlerinden sayıldığından, okul müdürünün PDR hizmetlerinin başarısından sorumlu olmasının doğal olduğu anlaşılmaktadır (Paskal, 2001; Tan 1998).

Okul yöneticilerinin PDR hizmetleri konusundaki bilinçlilik düzeyleri dışında, PDR uzmanlarının kendi mesleklerine ilişkin algılarını değerlendirmek de çok önemlidir. PDR uzmanları kendi görevleri ile ilgili neleri yapmaları gerektiği ya da neleri yapmamaları gerektiği konusunda değerlendirilmelidir. Çoğu zaman kendi görevi olmadığı halde PDR uzmanlarının okullarda birtakım görevleri gerçekleştirdiği ve bunlara karşı gelinmediği ilinmektedir. Mesleğin daha verimli yürütülmesi için PDR uzmanlarının farkındalık düzeylerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu araştırmada, KKTC'de devlette görevli PDR uzmanlarının görev bilinçlerini ortaya çıkarmak ve genel bir durum analizi gerçekleştirmek edeflenmiştir.

1.1. Problem Durumu

KKTC'deki devlet okullarında (Orta Okul, Lise ve Meslek Lisesi düzeyinde) görevli okul rehber öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, rehber öğretmenlerin görevleri ve rehberlik hizmetleri konusundaki bilinçlilik düzeyleri nedir?

1.2. Alt Problemler

Alt problemler 3 başlık altında gruplandırılmıştır:

- .. Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri,
 - a. cinsiyetlerine
 - b. görevlerine

c. okul türlerine

göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

ii) Okul rehber öğretmenlerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri,

a. cinsiyetlerine

b. okul türlerine

göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

iii) Okul yöneticileri ile PDR öğretmenlerinin okullardaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

a. Müdürler ile PDR öğretmenlerinin

b. Müdür muavinleri ile PDR öğretmenlerinin

c. Müdürler ile müdür muavinlerinin

rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

iv) Öğretmenlerin rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri kıdemlerine göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma sonuçlarının;

1. Orta öğretim devlet okullarındaki rehberlik hizmetlerinin daha etkili bir şekilde yürütülmesine,
2. Orta öğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin ve rehber öğretmenlerin rehberlikle ilgili rollerini ve sorumluluklarını daha iyi değerlendirmelerine,
3. KKTC Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan 'Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tüzüğü'nün yeniden gözden geçirilmesine,
4. Yüksek öğrenim kurumlarında rehber öğretmen ve yönetici yetiştiren programların hazırlanmasında
5. Öğrenci gelişimini kolaylaştırmaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

Okul yöneticileri ve rehber öğretmenler, anketleri cevaplarırken gerçek düşüncelerini yansıtmışlardır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma,

- KKTC'deki orta dereceli (ortaokul veliselerle) devlet okulları,
- 2008-2009 öğretim yılı
- Okul yöneticileri ve PDR uzmanları
- Veri toplama aracı olarak anket formu

ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Devlet: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletini, anlatır.

Okul: Bakanlığa bağlı Ortaokulları, Genel ve Mesleki Teknik Liseleri, Pratik Sanat Okullarını ve özel okulları veya bu okulların tümünü, anlatır.

Okul Müdürü: Resmi ve özel okulların müdürünü, anlatır.

Okul Yöneticisi: Yönetim ve öğretim sürecine liderlik eden, okulun başarısını artırmak üzere araştırma geliştirme çabalarına öncülük eden kişidir. Aynı zamanda okulda yer alan herkesin yönetim sürecine katılımını sağlamakla yükümlüdür. (Aydın, 2007)

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık-Hizmetleri: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri öğrencilerin, gerek okulda gerekse okul dışında, ihtiyaç duydukları yaşantı ve becerileri tanımlama çabası olup, iyileştirici, kriz yönelimli, önleyici ve gelişimsel danışma ve rehberlik yaklaşımlarının bütünleştirilmesi anlayışına dayalı hizmetlerin tümünü ifade eder. Bu hizmet Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri olarak anılır.

Bilinçlilik: Okul yöneticilerinin ve rehber öğretmenlerinin, rehber öğretmenlerinin görevlerinin neler olduğunun farkında olmasıdır (Bozşahin, 2001; Asa, 2007).

Rehberlik: Kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirme için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımdır (Kepçeoğlu, 1994 s13)

Rehber ve Psikolojik Danışman" (Rehber Öğretmen): Öğretmenler Yasası uyarınca atanmış olan ve Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışmanlık servislerinde öğrencilere rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti veren, üniversitelerin

rehberlik ve psikolojik danışmanlık ile eğitimde psikolojik hizmetler alanında en az lisans eğitimi almış personeli, anlatır. (Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tüzüğü)

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yasası: Milli Eğitim 17/1986 Sayılı Yasa altındaki Tüzük) "OKUL REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK TÜZÜĞÜ"

1.7. Kısaltmalar

PDR: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

BOLUM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde konuyla ilgili alanyazın, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tüzüğü ve ilgili araştırmalar üzerinde durulmuştur.

2.1. Eğitim ve Eğitim Yönetimi

Eğitim uzun, pahalı ve geriye dönüşü olmayan bir süreçtir. Bir kuşağın, eğitim yoluyla içinde yaşadığı topluma belli bir alanda yararlı olması, genel olarak yirmi beş yılı almaktadır. Eğitimciler yirmi beş yılı eğitimde bir yaş birimi olarak kabul etmektedir (Varış, 1988). Eğitimin ürününün geç alınması, onun önemini ortadan kaldırmaz; aksine ona daha çok önem vermeyi gerektirir. Çünkü, eğitim ile kazanılan, kültür aktarımı yoluyla gelecek kuşakların yaşamını da etkiler. Dolayısıyla eğitim bir toplumun yalnızca bu gününü değil, geleceğini de elirleyen en temel araçtır (Arslan, 2008:11).

Eğitim ve okul yönetiminin temel amacı, ilgili oldukları eğitim örgütünü eğitim politikaları ve örgütün amaçları doğrultusunda yaşatmak, etkili bir biçimde işler durumda tutmaktır. Bunu yaparken eğitim yöneticileri de insan ve madde kaynaklarını eşgüdümlemek, arar vermek, grup çabalarını yönlendirmek için genel yönetim kuram ilke ve tekniklerinden yararlanır. 1980'lerden beri eğitim yöneticisi "kapı bekçisi" olmaktan öğretim lideri olmaya doğru değişme göstermiştir. Araştırma ve politika literatüründe planlı değişme, okul geliştirme, etkili okul ve personel geliştirme çalışmalarına okul yöneticisi, değişmenin lideri ve merkezi desteği olan kimsedir (Fullan 1992). Bu bağlamda yöneticilerin özen gösterdikleri yenilikler sınıfta büyük oranda uygulama şansı bulmaktadır. Ancak yöneticilerin yenileşmede başarılı olmasında onların değişme uzmanı (ajanı) olarak seçilme, yetiştirilme ve desteklenmeleri önem taşımaktadır (Balcı, 2002).

Yönetimin tanımı görevleri ya da işlevleri üzerine farklı görüşler bulunmaktadır. Yönetim, genellikle örgütlerin insan ve madde kaynaklarının örgüt amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik eşgüdümünü sağlama, yöneltme ve yürütme süreci olarak tanımlanır (Bedeian, 1989). Örgütlerin amaçlarının gerçekleştirilmesi ve istendik sonuçların elde edilmesi için yapılması gereken etkinlikler yönetimin görevleri, süreçleri ya da işlevleri olarak ele alınır (Kreitner, 1992, 15-16). Yönetimin işlevleri genelde karar verme, planlama, kadrolama, örgütleme, iletişim, güdüleme, yürütme ve denetleme- değerlendirme biçiminde

sıralanır (Black ve Porter, 2000, s.21-22). Bu işlevlerin her birinin kendine özgü rolleri vardır. Şöyle ki karar vermeden hiçbir işin yapılması olanaklı değildir. Planlama, işlerin bir düzen içinde sürdürülmesini sağlar, Eldeki kaynakları "doğru işe doğru insan" koşulmadan verimli ve etkili kurum yaratılması oldukça güçtür (Dağlı A. 2008).

Yönetim alanındaki gelişmeler eğitim örgütlerinin yapı ve işleyişinde değişime neden olmaktadır. Bu nedenle, çağdaş ve bilimsel gelişmeleri eğitim sistemine uyarlamak ve bu amaçla eğitim kurumları için gerçekçi politikalar oluşturmak önem taşımaktadır. Eğitim sisteminde ilköğretim okulları önemli bir yere sahiptir. Eğitimde nitelikli insan gücü yetiştirmek, evrensel standartları yakalamakla, geleneksel eğitim anlayışından çok yönetimi daha etkili ve verimli kılan, katılım ve işbirliğini öngören, insanı merkeze alan bir yönetim anlayışını benimsemekle mümkündür. Türkiye'de egemen olan kamu yönetimi anlayışının bir uzantısı olarak, eğitim kurumlarında da geleneksel ve otokratik bir yönetim biçimi gözlenmektedir. Bu durum, eğitim kurumlarını çağın beklentilerine yanıt verebilen bir yönetim felsefesinden ve işlevsel bir yapılanmadan uzak tutmaktadır. Eğitim sistemini çağdaş ve bilimsel gelişmelere uyarlamak ve bu amaçla gerçekçi politikalar oluşturmak özel bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda, ilköğretim okullarındaki mevcut sorunların çözümünde en önemli araç, okula egemen olan yönetim anlayışının çağdaş gelişmeler doğrultusunda değiştirilmesidir. Buna göre, ilköğretim okullarının, Toplam Kalite Yönetiminin sunduğu ilkeler doğrultusunda, amaç, yapı, yönetim ve öğretim süreçleri açısından yeniden ele alınması gerekmektedir (Aydın, 2007).

Eğitim yönetiminin en önemli amaçlarından biri ise, önceden hedeflenen davranışların öğrencilere planlı, programlı olarak kazandırılmasıdır. Yani eğitim yönetiminin amacı; niceliği artırmak (ürünleri), niteliği yükseltmek ve çıktının girdiden daha değerli olmasını sağlamaktır (Hoşgörür, 1998). Bu noktadan hareketle, okullarda çok önemli bir birim olan Psikolojik Danışma ve Rehberlik biriminin önem kazandığı belirtilmelidir. Eğitimdeki niteliği arttırmada PDR birimlerine görev düşmektedir.

2.2. Eğitim Sürecinde Psikolojik Danışma ve Rehberliğin Önemi

Rehberlik çalışmalarının başlangıcı ve gelişmesinde ABD öncülük etmiştir. Rehberlik uygulamaları ilk olarak okullarda, meslek seçimine ve iş bulmaya yardım hizmetleri olarak başlamış daha sonra bireyin eğitsel ve kişisel gelişimini de kapsamak üzere geliştirilmiştir. Mesleki rehberliğin gelişiminde, 20. yüzyılın başlarında zeka ve yetenek testlerinin gelişimi önemli bir rol oynamıştır. Testlerin kullanımı sonucunda insanların farklı yeteneklere sahip

olabileceği saptanmış, her bireyin üstün özelliklerinin olabileceği üzerinde durulmuş ve yeteneklerini kullanabileceği bir meslek alanına yönlendirilmiştir.

Okul çağı boyunca çocuk durmadan ilerler ve gelişim kaydeder. Toplumsal etkileşim, sosyalleşme ve zihinsel gelişim gerçekleşir. Çocuğun kişisel gelişim ve özelliklerini kendi anlayış biçimi tamamen etkilemektedir (Günce, 1979). Okul yılları, çocukların kişilik özelliklerini kazandıkları, temel davranış modellerini benimseyerek geliştirdikleri dönemlerdir. Çocuk bireysel psikolojisi ile çevresel etkileşime girmekte ve sosyo-kültürel hayata ilk adımlarını atmaktadır. Bu çağda öğrencilerin oldukça yoğun sorunlarla karşılaşacakları ve bunlarla başa çıkmada tek başlarına oldukça yetersiz kalacakları açıktır (Özçelik, 1997). Bu noktada psikolojik danışma ve rehberliğe ihtiyaç duyulacaktır.

Beale and Mccay (2001), öğrencilerin başarısında anahtar rolü danışmanların oynadığı görüşünü ortaya koymuşlardır. Okul danışmanları, kişisel, sosyal, kariyer ve eğitimsel nüfuz alanları içerisinde hizmetler sağlayarak öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaya özen göstermelidirler. Okul danışmanlarının eğitim programlarının geliştirilmesine, özel eğitim planlarının düzenlenmesine, disiplin sürecinin çalışmasına, aile ile işbirliği yapılmasına katkı sağladığı açıktır (Kaplan, 1994; Stover, 2003).

Okullarda rehberlerin önemi, onların yaptığı işi yapabilecek olan başka servislerin olmaması bağlamında düşünülebilir. Okul rehberinin rolü çocuk ve ergenlerin hayatlarında meydana gelen kişisel problemlerini ve duygusal olaylarını özgürce anlatabilecekleri güvenli ve yargısız bir yapı sağlamaktır. Bu durum da, okulda başka bir ortamda (sınıfta, tenefüste ...) pek mümkün değildir.

2.3. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Nedir?

Rehberlik bireyin en verimli şekilde gelişmesi ve tatminkar uyumlar sağlamasında gerekli olan seçimleri, yorumları, planları yapmasına ve kararlar vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması ve ulaştığı bu seçim ve kararları uygulaması için kişiye yapılan sistemli ve profesyonel yardımdır (Tan, 1992). Kendi istek ve imkanları ile toplumda kendisine açık gelişme imkanları ve beklentileri tanıması ve bunları en iyi biçimde uzlaştırabilmesi için bireye yapılan profesyonel ve sistematik yardımdır (Kuzgun, 1988; Kuzgun, 2000). Kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini kendine en uygun düzeyde geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirme için uzman kişilerce bireye verilen psikolojik yardımdır. (Kepçeoğlu 1994:13). Psikolojik danışmada yardım süreci, bilgi toplama, bireyin farkında olması, seçenek

ve amaçları araştırma ile kendine bir yön seçme şeklinde olup, aslında mesleğinin tanımıdır. Psikolojik danışma mesleği, bireyin ihtiyaçlarını saptayan bir ilişkiyi yerleştirme, bu ihtiyaçların doyumuna hizmet etme, stratejileri desenlendirme, kararlarına etkili yardım planlarını gerçekleştirme ve benlik farkındalığını geliştirmeye yardım etme sürecidir (Schmidt, 1996; Ültanır, 2005).

Bu tanımlardan yola çıkarak aşağıdaki açıklamalar yapılabilir:

1) *Rehberlik bir süreçtir.* Rehberlik bir anada olup biten bir iş değildir. Rehberlik çalışmalarının etkili sonuçlar vermesi bir süre gerektirir. Rehberlik sadece okulda değil insanın bulunduğu her yerde vardır.

2) *Rehberlik bireye yardım etme işidir.* Rehberlik yardımı psikolojik bir yardımdır. Rehberlik yardımı buna göre bir yol gösterme, nasihat etme, bilgi verme yardımı değildir. Psikolojik yardımı olarak rehberlik, ancak psikolojik ilişkiler içinde gerçekleşir. Psikolojik ilişkinin oluşması ise, kuşkusuz belli ortamlarda ve belli koşulların sağlanmasına bağlıdır. Rehberlik yardımı ile ulaşılmak istenen hedefler vardır. Onun için rehberlik yardımı amaçlı bir yardımdır.

3) *Rehberlik yardımı bireye yöneliktir.* Rehberlik merkezinde birey vardır. Okul ortamında rehberliğin ilgilendiği birey öğrencidir. Öğrenci türlü kişilik özellikleri bulunan ve geliştirmekte olan bir kişidir. Her öğrenci geliştirilebilecek bir kapasiteye sahiptir. Bunun için günümüzde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri eğitim sürecinden ayrılmaz ve tamamlayıcı bir yanını oluşturur. Bireye yardım edildiği takdirde birey kendi problemlerini çözmeye kendi kendine yeter hale gelebilir. Rehberlik anlayışında problemleri olsa da bir birey normal sayılır.

4) *Rehberlik bilimsel ve profesyonel bir yardımdır.* Rehberlik çalışmaları bilimseldir. Rehberlik yardımının dayandığı bilimsel ilkeler ve yöntemler vardır. Rehberlik türlü verilerden ve tekniklerden daha çok bilimsel bulgulara dayalı temel ilkeler ve kavramlar önemlidir. Bunun için bugün, psikolojik danışma ve rehberlik profesyonel bir hizmet alanıdır; geliştirmekte olan bir meslektir.

5) *Rehberliğin esası bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım etmektir.* Kendini gerçekleştirme psikolojik danışma ve rehberlik yardımının bütün boyutlarını içine alan bir kavramdır. Rehberlik yardımı ile kendi kişiliğini anlayan birey kendi dünyasını daha gerçekçi bir gözle anlayabilir ve bu şekilde, çevresine daha dengeli ve sağlıklı bir uyum sağlayabilir. Özetle, bireyin kendini anlaması, problemlerini çözmesi, kendine en uygun seçimleri yaparak gerçekçi kararlar alabilmesi kendi kapasitelerini en uygun düzeyde geliştirebilmesi, çevresine

dengeli ve sağlıklı uyum yapabilmesi vb psikolojik danışma ve rehberlik yardımının esasını oluşturan bir bireyin kendini gerçekleştirme düzeyini geliştiren belirgin sonuçlardandır.

Bireylerin yukarıdaki tanımlarda değinilen bu nitelikleri kazanmalarına yardım etme, rehberliğin amacıdır. Aşağıda 'yaşama işinde' başarılı ve mutlu bireylerin sahip olması gereken niteliklerden bazıları verilmiştir: Verimli çalışma ve sınav becerileri, zamanı iyi kullanabilme, etkili karar verme, problem çözme ve plan yapma becerileri, kendini tanıma ve kendini kabul, etkili iletişim becerileri, meslekleri tanıma, kendi yetenek, ilgi ve kişilik özellikleri ile öğrenme konuları ve meslekler arasında bağ kurabilme, öğrenme ve çalışmaya yönelik olumlu tutumlar (Kuzgun, 2000:2).

Öğretmenlerin öğretim işlevini yerine getirirken rehberlik hizmetleri kapsamına giren bazı etkinliklerde bulunması öğrenmeyi kolaylaştırdığı gibi, öğrencilerin ruh sağlığını da koruyabilir (Kuzgun, 1992). Öğretmenin yapabileceği rehberlik hizmetleri şöyle özetlenebilir:

Duruma alıştırma

Öğrenciyi tanıma

Bilgi verme

Özel sorunları olan öğrenciyle ilgilenme

Okul temelli rehberliğin nasıl olacağı ve nasıl çalışacağına dair tek bir yönerge bulunmamaktadır. Bu konu daha çok kurumların kendilerine ve rehberlerin donanımına bağlıdır. Okul rehberleri için geleneksel yöntemler

- Gündeme gelen problemi sadece o çocuk ile ele alır.
- Tek bir çocuk çoğu kez müdahalenin amacı veya odağıdır.
- Rehberlik seansının konusu çocuğun patalojisi ya da disfonksiyonudur.
- Rehberler diğer okul personelinden ayrı çalışır ve profesyonel mesafe katı bir şekilde korunur.
- Seansa diğer aile üyelerini (özellikle anne-babaların) katılması engellenir ve bazen kesinlikle karşı durulur.

Rehberlik genç insanların yeni ve istenmeyen durumlara adapte olmasına veya üstesinden gelmesine yardımcı olabilir. Aynı zamanda diğer aile mensuplarının bu değişikliklere adapte olmasına yardımcı olur (Robert ve diğerleri, 2002:4).

2.4. Öğrenci Kişilik Hizmetleri

Öğrenci kişilik hizmetlerinin okullarda, sistemli ve profesyonel bir şekilde yer alması gerekir. Öğrenci kişilik hizmetleri rehberlik ve psikolojik danışma diye ikiye ayrılır. Bu etkinliğin amacı, öğrencinin öğretimden en iyi seviyede yararlanması için gerekli ortamı kurabilmektir; bunun da ötesinde öğrencinin kendini gerçekleştirmesinde yardımcı olmaktır. Öğrencilerin kendilerini gerçekleştirme ihtiyaçları karşılanmadığında eğitimden yarar sağlamak oldukça güçleşecektir. Her öğrencinin güçlü ve zayıf yönleri vardır. Rehberlik faaliyetleri ile öğrencilerin güçlü yanları ortaya çıkarılarak bunların geliştirilmesine yardım edilir. Öğrencilerin kendi yaşamlarında karşılaştığı kişisel sorunlar hiçbir dersin konusu değildir. Bu, "Rehberlik ve Psikolojik Danışma" adı verilen servislerin işidir. Bu servisler, öğrenciye kişisel sorunlarının çözümü için gerekli olan olgusal bilgileri sağlayan, onların kendilerini tanıyarak, bir güçlüğü gidermede seçeneğe yönelmelerine yardım eden kurumlardır (Dağlı, 2008). Sunulan hizmetle ilgili basit bir denetleme yapmak veya değerlendirme hazırlamak uzman bir bakışın kalite işaretidir. Böyle bir değerlendirmeden elde edilen geribildirim, rehberde değerli bir bilgi sağlar. Birincisi, bu bilgi rehberin bilgi edinmiş bir şekilde işini yaptığını ve sağladığı serviste rasyonel ve adaletli davrandığını gösterir. İkinci olarak, bu denetleme değerlendirmeden elde edilen bilginin, yaş ve yetenek aralığı, gelişim evreleri, kültürel değerler ve ihtiyaçlar ile ilgili belirli bir okul nüfusuna sağlanan servisin tam uygun olup olmadığına yardımcı olabilir (Robert ve diğerleri, 2002).

2.5. Rehberlik Anlayışını Oluşturan İlkeler

- 1- Rehberlikte insana ve onun kendine ilişkin konularda karar verme hakkına saygı esastır.
- 2- Rehberlik hizmetleri eğitim ayrılmaz ve tamamlayan bir parçasını oluşturur.
- 3- Etkili bir rehberlik, bireysel farkları dikkate alan bir eğitim sisteminde gerçekleşir.
- 4- Rehberlik tüm bireylere yöneliktir.
- 5- Rehberliğin amacı, bireylerin bir bütün olarak gelişmesine yardımdır.
- 6- Rehberlik hizmetlerinde süreklilik esastır.
- 7- Rehberlik hizmetlerinde gönüllük esastır.

8- Rehberlik uygulamaları okulun ihtiyaç duyduğu alanlarda yoğunlaştırılır.

9- Rehberlik, planlı, programlı, örgütlenmiş, profesyonel bir düzeyde uygulanmalıdır.

Rehberlik bireyin en verimli şekilde gelişmesi ve tatminkar uyumlar sağlamasında gerekli olan seçimleri, yorumları, planları yapmasına ve kararlar vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması ve ulaştığı bu seçme ve kararları uygulaması için kişiye yapılan sistemli ve profesyonel yardım sürecidir (Tan, 1992; Özçelik, 1997).

2.6. Rehberlik Hizmetleri

- 1- Psikolojik Danışma: Rehberlik hizmetlerinin merkezinde yer alan psikolojik danışmanlık hizmetleri, rehberliğin tanımında belirtilen tüm amaçların gerçekleştirilmesinde temel teşkil eden bir hizmet alanıdır. Zaman içerisinde rehberlik alanının isminin "Psikolojik Danışma ve Rehberlik" biçiminde değişmesine yol açacak kadar ön plana geçen bu hizmet alanı rehberlik hizmetlerinde en fazla uzmanlığı gerektiren hizmet grubudur. Bireyin kendini tanıması, gelişmesi, kendine ve çevresine uyum sağlaması, sorunlarını çözmesi ve sağlıklı kararlar vermesi için bireylere yapılan yardımları içerir.
- 2- Oryantasyon: Öğrencilere okulu, çevresini ve buralarda yararlanabileceği imkanları tanıtmaya yönelik etkinliklerdir.
- 3- Bireyi Tanıma: Öğrencilerin ihtiyaç duyacağı eğitsel ve mesleki nitelikli tüm bilgilerin toplanması ve bunların çeşitli yöntemlerle öğrencilere duyurulmasına etkinlikleri içerir.
- 4- Müşavirlik: Okul personeli ve velilere yönelik olarak, okulun ve evin öğrenciler için "öğrenmeye" daha uygun bir ortam olmasını sağlamaya yönelik etkinliklerdir.
- 5- Yerleştirme: Öğrencilerin kendi kişilik özellikleri, ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarına uygun derslere, programlara ya da tam zamanlı ya da yarı zamanlı işlere yerleştirilmelerine yönelik etkinlikler.

İzleme, Değerlendirme ve Araştırma: Çeşitli ders program ya da işlere yerleştirilen öğrencilerin buralardaki başarıları ya da memnuniyetleri, okulda verilen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden elde edilen sonuçlar, mezunlarının üst eğitim kurumları ve iş hayatlarındaki durumlarının belirlenmesi ile okulun rehberlik ihtiyaçlarının saptanması gibi etkinlikleri içerir.

2.7. Günümüzde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

Günümüzde Rehberlik ve Psikolojik danışma hizmetleri modern eğitimin çok önemli bir parçası haline gelmiştir. Rehberlik sistemi aslında eğitim sistemimize yabancı bir kavram değildir. 1938'lerde okul müfredat programlarına geçen bu kavram, 1950'lerden sonra kendisini daha belirgin biçimde belli etmeye başlamıştır. Özellikle 1970'ten bu yana rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin "uzman" kişilerce yürütülen ayrı bir yardım ve ihtisas faaliyeti olarak okul eğitim programlarında yer aldığı görülmektedir (Mertol, 1998:5). Duyan ve düşünen canlı bir varlık olarak insan, günlük yaşantısında bir çok problemle karşılaşmaktadır. Bu problemler arasında aile içi, meslek içi, toplumsal ve bireysel sorunlar sayılabilir. Birey tüm bu problemlerle başa çıkmaya çalışırken aynı zamanda bazı tercihler yapmak, kararlar almak, yeni uyumlar sağlamak durumundadır (Hatunoğlu, 2006).

Yirmi birinci yüzyılın koşullarında internet, bilgisayar, televizyon ve telefon gibi iletişim sistemlerinin, dünyadaki güncel olayların ve değişen teknolojilerin toplumsal değişime etkileri olmaktadır. Hızla değişen toplumsal koşullarda, bireylerin karşılaştıkları "bireysel, eğitimsel ve mesleki sorunlarının" çözümü ve bu konularda optimal kararlar verebilmeleri için profesyonel anlamda yardım sağlama hizmeti, "psikolojik danışman"larla gerçekleştirilmektedir (Ültanır, 2005).

Ülkemizin gerçekleri göz önünde bulundurulduğunda, okullarda alkol ve uyuşturucu kullanmaya yönelme; okul vandalizmi adı verilen hırsızlık, okul araç-gereçlerine zarar verme, okul zorbalığı, intihar ve okul devamsızlıklarındaki artış gibi olumsuz tutum ve davranışların giderek artmasının yanı sıra; gençlerin de mesleki yönelimlerine uygun olan eğitsel yönlendirme hizmetlerine duyulan gereksinimlerinin arttığı görülmektedir. Çocuğun ruh sağlığının olumlu yöndeki gelişmesinin, onun okuldaki başarısı üzerindeki olumlu etkileri bilinmektedir. Bu gereksinimler, çağdaş eğitim sisteminde psikolojik danışma ve rehberlik mesleğinin hizmetlerine duyulan talebi giderek arttırmaktadır. Bu amaçla, anaokulu ve ilköğretim dönemlerinden itibaren çocuklara gelişimsel özelliklerine uygun Psikolojik Danışma ve rehberlik yaklaşım süreçlerinin uygulanması ve okullardaki öğretimin kalite sorununa dikkat edilmesi gerekmektedir (Morse ve Russel, 1988; Ültanır, 2003). Gelso ve Fretz (1992) psikolojik danışmanların rollerini çare bulucu, önleyici ve geliştirici özellikli olarak belirtmişlerdir (Ültanır, 2005).

Ortaokul ve orta dereceli okul danışmanları okul geneliyle ilgilenirler, ancak daha fazla kişisel veya grup şeklinde öğrencilerle vakit geçirirler ve öğretmen ve velilerle daha az zaman geçirirler. Bu, kendini keşfeden yada kimlik bunalımı geçiren ilk gençlik yıllarını

yaşayan kişilerin gelişimsel değişikliklerine bir kaymadır. Liselerde ise danışmanlık gözle görülür bir şekilde kişi olarak öğrencilere kayar. Kariyer, kişilerarası ilişkiler, aile problemleri, madde kullanımı, ve kendini tanıma konuları öğrencinin farkındalığına hükmetmeye başlar. Bu noktada danışmanlık hizmeti bu konuları işaret eden ortamlar yaratmaya çalışır. Sonuçta danışmanın günü göreve yönelik olarak geçer. Bazı öğrenciler öğretmen tarafından yönlendirilir, fakat çoğu kendi kendine yönelirler. Danışman, sıklıkla kariyer ve okul konularıyla ilgili olarak öğrenci gruplarıyla çalışır, fakat diğer konular için kişisel iletişim esas alandır (Corminer, 1999:3).

Danışmanların açıkça belirlenmiş görev ve fonksiyonlarına karşılık, sıklıkla ana maddelerin dışında büro işleri, devam kayıtlarının tutulması, disiplin ve yönetsel sorumluluklar gibi alanlarda görev yapmaya çağrılmaktadırlar (Baker, 1996). Rehberlik dışındaki alanlarda danışmanların görev yapması birçok makalede ele alınmıştır (High, 1993; Schmidt, 1999; Stalling, 1991). Rehberlerin zamanının ve enerjisinin büyük bir kısmını alması beklenen kişi ve grup danışmanlığı, sınıf rehberliği, program planlama, koordinasyon ve konsültasyon olarak belirlenmiş geleneksel görevlerine rağmen, özellikle eğitimi almadıkları ve ilgili aktivitelerde daha uygun olan danışmanlık işini yapmasına vakit bırakmayan diğer görevleri yapmasının istendiği görülmektedir (Owen, 2005).

Okul danışmanları, milli ve devlet standartları çerçevesindeki görev ve fonksiyonları doğrultusunda eğitim alırlar. Okul sonrasında devam ettikleri kariyerlerinde ise sıklıkla okul yöneticileri tarafından belirlenmiş ve pek tanıdık olmadıkları, eğitimi aldıkları standartların dışında bir görev yürütmek zorunda kalırlar. Bu genellikle, eğitim aldıkları alanda görev yapmalarını engellemektedir. Bu bazen daha da ileriye gider ve geleneksel rehberlik hizmetleri olan konsültasyon, koordinasyon gibi görevleri yapmaya gerekli zamanı ayıramazlar (Owen, 2005).

2.8. Okul Danışmanlarının İdarecilerce Algılanışları

Rehberlik hizmetleri ekip işi olduğundan verimli ve sağlıklı yürümesi için okuldaki yönetici, öğretmen, çalışanların ve rehber öğretmenin işbirliği içinde hareket etmesi, ortak çalışması son derece önemlidir (Hatunoğlu 2006). Okullardaki rehberlik hizmetlerinin işlevleri konusunda öğretmen, idareci ve eğitimle ilgilenen birçok kişi tarafından farklı görüşler ortaya atılmaktadır. Gizlilik, disiplin ve savunma başlıkları yöneticiler arasındaki farklı algılamalara neden bazı faktörlerdir (Trey ve Marshall, 1996).

Okul idarecilerinin danışmanların rollerine nasıl baktıklarını anlamak oldukça önemlidir. Murray' a göre (1995), danışman ve yöneticilerin mevcut statülerine, yerel okul yönetim kurulunca geliştirilen politikalara ve eğitim departmanınca önerilen düzenlemelere bağlı kaldığı sürece çatışma ve yanlış algılamaların çoğu çözümlenebilecektir. Kaplan (1995), danışmanların yöneticilerin algılarına göre şöyle tanımlandığını ifade etmiştir: "Öğrencilerin akademik başarıya giden yoldaki engellerini tanımlama ve ortadan kaldırmada; personel, ebeveyn ve toplumla birlikte çalışarak öğrencinin başarısını desteklemede önemli görevleri olan uzman kişiler". Okulun misyonu değerlendirildiğinde ve okul değerleri incelendiğinde yönetici algılamalarının etkili olduğu ortaya çıkmaktadır (Kaplan, 1994).

Hatunoğlu (2006), idarecilerin (okul müdürü ve müdür yardımcıları) rehberlik hizmetlerine olumsuz ve bilinçsiz bakış açısı olduğunu belirtmiştir. En önemli eksiklik ise, idarecilerin rehberlik hizmetleri alanındaki akademik bilgi yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. İdarecilerin rehber öğretmenleri alanları dışındaki işlere yöneltmesi ve rehber öğretmenlerin okul idaresi ve sınıf rehber öğretmenlerinden yeterli yardım ve desteği alamaması önemli sorunlar arasında yer almaktadır.

BÖLÜM III

OKUL REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK TÜZÜĞÜ

3.1 Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uygulamalarına İlişkin İlkeler

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu 17/1986 sayılı, Milli Eğitim Yasasının 50. ve 70. maddelerinin verdiği yetkiye dayanarak aşağıdaki tüzüğü yapar.

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki ilke ve yaklaşımlar esas alınır:

- Uygulama büyük okullardan küçük okullara doğru genişletilir,
- Hizmetler lise ve dengi okullar ile ortaokullardan ilkokullara ve okul öncesine doğru yaygınlaştırılır
- Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri eğitim öğretim etkinlikleri bütünlüğü içinde yer alır.
- Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri tüm öğrencilere açık bir hizmettir ve öğrencilerin katılımı özendirilir.
- Her öğrenci, eğitim sürecinde, kendisine sunulan seçenekler arasından seçme özgürlüğüne sahiptir.
- Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinde insana saygı esastır ve uygulama karşılıklı saygı esasına göre yürütülür.
- Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinde gizlilik esastır ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanında çalışanlar için "Etik Kurallar El Kitabı" esas alınır.
- Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri öğrenci, veli, uzman, öğretmen ve yönetici gibi ilgililerin iş birliği ile yürütülür.
- Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık hizmetlerinin yürütülmesinde hem bireye hem de topluma karşı sorumluluk söz konusudur.
- Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin yürütülmesinde bilimsellik esastır.
- Uygulama öğrenci odaklıdır, ancak öğrenci ile sınırlı değildir.

3.2 Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinin Kapsamı

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri aşağıdaki hususları kapsar:

1. Rehberlik ve Psikolojik danışmanlık hizmetleri programlı, kapsamlı ve gelişimsel olup öğrencinin akademik, kariyer ve kişisel/sosyal gelişim alanlarındaki gelişimsel ihtiyaçlarını esas alır.
2. (A) Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı, Rehber ve Psikolojik Danışman tarafından ve Rehber ve Psikolojik danışmanın diğer okul personeli ile yapacağı işbirliği ile yürütülür.
(B) Kapsamlı Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı;
 - (a) Tüm öğrencileri hedefler,
 - (b) Yapılandırılmış ve planlı bir eğitim programı vardır,
 - (c) Etkinlikler ardışık bir sıra izler ve esnekler,
 - (ç) Uygulanmasında tüm okul personelinin katılımını ve öğrenci performansının düzenli izlenmesini gerektirir,
 - (d) Öğrencinin daha etkili ve verimli öğrenmesini sağlar,
 - (e) Öğretmene, veliye ve öğrenciye sunulacak "rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerini" de içerir.

3.3 Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programının Birimleri

- (1) **Rehberlik Eğitim Programı:** Tüm öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olarak bilgi ve becerileri kazanmalarını sağlamak amacı ile, Bu program yapılandırılmış olup, gelişimsel konuları içeren etkinlik planları ile, öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmalarını sağlamayı amaçlar ve sistematik olarak uygulanır. Rehberlik etkinlikleri, Rehber ve Psikolojik Danışman ile sınıf öğretmenin işbirliğiyle uygulanır.
- (2) **Bireysel Planlama Birimi:** Bu birim; öğrencinin, kişisel hedeflerini oluşturup geleceğe yönelik planlarını geliştirmesinde gerekli olan sistematik ve süreğen hizmetleri içerir ve Rehber ve Psikolojik Danışman tarafından koordine edilir. Bu etkinlikler hedef belirleme, kariyer planlama, akademik program oluşturma, ders seçimi, test sonuçlarının akademik planlamaya yön gösterici olacak şekilde yorumlanması şeklinde olabilir. Bireysel Planlama, aile ve diğer okul personelinin katılımını gerektirebilir.

(3) Müdahale Hizmetleri Birimi: Bu birim, öğrencilerin, rehberlik ve psikolojik danışmanlık gerektiren acil ihtiyaçlarının karşılanmasını amaçlayan bir hizmeti içerir. Bu tür ihtiyaçlar, bireysel ve/veya grup danışma oturumları ve/veya kriz danışma oturumları ve/veya dolaylı hizmetler olarak isimlendirilebilen konsültasyon, ve/veya akran desteği program(lar)ı yoluyla karşılanabilir. Bu birim, genellikle, şu konuları içerir: Akran baskısı, çatışma çözümü, aile ilişkileri, kimlik kazanma sorunu, yas, intihar, çocuk istismarı, alkol bağımlılığı, okulu terk ve düşük motivasyon ile okul başarısızlığı. Müdahale Birim'in konuları öğrenci ihtiyaçlarına göre genişletilebilir. Üst boyutta yaşanan ve okul ortamında çözümünün olanaksız olduğuna kanaat getirilen sorunlar, Rehber ve Psikolojik Danışman tarafından, ruh sağlığı ile ilgili uygun bir kuruma sevk edilirler.

(4) Sistem Desteği Birimi: Bu birim, profesyonel gelişme, konsültasyon, işbirliğini sağlama ve genel rehberlik programının etkili bir şekilde uygulanabilmesini sağlamak için gerekli olan çalışmaları içerir. Rehber ve Psikolojik Danışman, okulun genel anlamda gelişimi ve belirli öğrenci gruplarının başarılarını olumsuz etkileyen engellerin incelenmesi gibi konularda yapılan tartışmalara katkıda bulunur.

3.4 Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisi

Ortaöğretimdeki her tür ve düzeydeki resmi ve özel kurumlarda, rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerini, bu Tüzük kapsamında yürütmek üzere, bir 'Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi' kurulur.

1. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı tüm devlet okulları ile özel okullarda, Milli Eğitim Yasası ile bu Tüzükte belirtilen ilke ve esaslar çerçevesinde öğrencilere yönelik olarak rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri verilir.
2. Rehberlik ve Psikolojik danışmanlık hizmetlerinin Bakanlığın kontrol ve denetiminde ve Bakanlıkça hazırlanacak rehberlik çerçeve programına bağlı olarak yürütülmesinde eğitim ve öğretim kurumunda aşağıdaki hizmet birimleri oluşturulur.

(A) Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kurulu.

(B) Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisleri

(C) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Koordinatörü

(D) Rehber ve Psikolojik Danışman (Rehber Öğretmen). (Milli eğitim yasası, 17/1986 Sayılı Yasa altında Tüzük)

3.5 Okul Müdürünün Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerine İlişkin Görevleri

- Hizmetlerin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için, hizmetin gerektirdiği fiziksel şartları ve uygun çalışma ortamını hazırlar, kullanılacak araç ve gereçlerin sağlanmasında sorumludur. sağlar.
- Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi ve Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kurulu'nun oluşumunu sağlar, Kurul'a başkanlık eder.
- Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili yıllık program ve yürütme planının, Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerince gönderilen çerçeve programı ve Rehberlik Kurulu'nun tavsiye kararlarını da dikkate alarak, hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlar.
- Okulun öğrenci sayısını ve bu sayıdaki artışı dikkate alarak, 'Rehber ve Psikolojik Danışman' ihtiyacını Bakanlığa bildirir.
- Okulun rehberlik programının verimli ve düzenli bir şekilde yürütülebilmesi için, Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi elemanları, öğrenciler, veliler, sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve diğer yöneticiler arasında işbirliğini sağlar.
- Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi tarafından hazırlanan yıllık rehberlik ve psikolojik danışma programının bir örneğini ders yılının başladığı ilk ay içerisinde; ve yıl sonu Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Raporu'nun bir örneğini ise ders yılının tamamlandığı ay içerisinde, Bakanlığa gönderir.

3.6 Müdür Muavinlerinin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerine İlişkin Görevleri

1. Sorumlu olduğu sınıftaki öğrencilere ilişkin sorunları ve bu öğrencilerle ilgili gerekli bilgi ve belgeleri Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine iletmek.
2. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Kurulu toplantısına katılmak.
3. Okul müdürünün vereceği Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleriyle ilgili diğer görevleri yapmak

3.7 Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kurulu Hizmetlerine

İlişkin Görevleri

1. Her eğitim-öğretim kurumunda, rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin planlanması, eşgüdümün ve kurum içindeki işbirliğinin sağlanması amacıyla, bir "Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kurulu" oluşturulur. Bu Kurul, ders yılının birinci ve ikinci dönemin başladığı ilk ay ile ders yılının tamamladığı son ay içerisinde olmak üzere, yılda en az üç defa toplanır. Ayrıca ders yılı içinde gerektiğinde okul müdürünün uygun gördüğü tarihlerde de toplanabilir.
2. Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi'ndeki Rehber ve Psikolojik Danışman bu Kurul'un sürekli üyesidir. Diğer üyeler, her ders yılı başında, Öğretmenler Kurulu'nda yeniden belirlenir. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri yürütme kurulu okul müdürünün başkanlığında aşağıdaki üyelere oluşur.

- a) Müdür Muavinleri,
- b) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi'nde görevli Rehber ve Psikolojik Danışman,
- c) Sınıf öğretmenlerinden her bir sınıf düzeyi (I.,II, III. gibi) için seçilecek birer temsilcisi,
- d) Disiplin Kurulu'ndan bir temsilci,
- e) Okul Aile Birliği'nden bir temsilci
- f) Öğrenci Konseyi üyesi

Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kurulu, bu Tüzüğün öngördüğü hizmetlerin okul bazında gerçekleştirilmesi, yıllık plan ve programların hazırlanması; uygulamaya yönelik tedbir ve önlemlerin alınması, Okula ilişkin rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi konularını görüşerek karara bağlar. Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi tarafından hazırlanan yıl sonu "Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Raporu"nu görüşerek önerilerde bulunur.

3.8 Koordinatör Rehber ve Psikolojik Danışmanın Görevleri

Koordinatör okullarda görev yapan rehber öğretmenler arasından Bakanlıkça koordinatör olarak görevlendirilecek rehber öğretmeni olup Rehber ve Psikolojik Danışman, Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi'nin görev ve sorumlulukları kapsamında, aşağıdaki görevleri yapar:

- 1) Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi, okul yönetimi ve Bakanlık arasındaki koordinasyonu sağlamak;
- 2) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi'nin hazırladığı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri programını Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kuruluna sunmak;
- 3) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi'nin rehberlik programını ve çalışma raporlarını hazırlamak ve birer örneğini, Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kurulu'na sunmak;
- 4) Ders yılı içerisinde kullanılacak araç-gereç, ölçme aracı ve diğer ihtiyaçları Rehber ve Psikolojik Danışmanla birlikte belirlemek, bunların temini ve gerekli önlemlerin Bakanlıkça alınması için okul müdürüne iletmek; ve
- 5) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri etkinliklerine servis elemanı olarak fiilen katılmak.

3.9 Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kurulu'nun Görevleri

Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kurulu, bu Tüzüğün öngördüğü hizmetlerin okul bazında gerçekleştirilmesi, yıllık plan ve programların hazırlanması; uygulamaya yönelik tedbir ve önlemlerin alınması, Okula ilişkin rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi konularını görüşerek karara bağlar. Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi tarafından hazırlanan yıl sonu "Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Raporu"nu görüşerek önerilerde bulunur.

3.10 Rehber ve Psikolojik Danışmanın Görevleri

Bakanlığın gönderdiği Yıllık Rehberlik Çerçeve Programını sınıf düzeylerine, okulun türüne ve okulun ihtiyaçlarına göre hazırlayarak Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yürütme Kurulu'na sunmak.

3.10.1 Rehberlik Eğitim Programına İlişkin Görevleri:

- a) Rehberlik eğitim programının ilgili kısımlarının uygulanmasında okul müdürünün yönetiminde sınıf öğretmeni ile işbirliği içinde çalışmak.
- b) Okulun tür, derece, özellik ve ihtiyaçlarına göre Akademik, Kariyer ve Kişisel/Sosyal gelişim alanlarındaki etkinlikleri planlamak, programlandırarak uygulamak ve/veya uygulamasına rehberlik etmek.

- c) "Rehberlik Eğitim Programının" içerdiği etkinliklerden, uygulanması Rehberlik ve Psikolojik Danışma alanında özel bilgi ve beceri gerektirenleri uygulamak.

3.10.2 Bireysel Planlamaya İlişkin Görevleri:

- a) Bireysel planlama biriminin gerektirdiği Akademik, Kariyer ve Kişisel/Sosyal gelişim alanları için öğrencilere yönelik olarak bireyi tanıma etkinliklerini yürütmek ve her öğrencinin durumunu içeren Bireysel Dosya tutmak.
- b) Okula yeni başlayan ve/veya nakil yoluyla gelen öğrencilere sınıf öğretmeni ile işbirliği yapmak, okul ve çevreyi tanıtan çalışmalar yapmak.
- c) Öğrencilerin gidebileceği üst öğretim kurumları, çalışabileceği iş ve meslekler hakkında bilgi toplamak ve bu bilgileri öğrencilere duyurmak.
- d) İş ve meslekleri tanıtıcı programlar hazırlamak, olanaklar ölçüsünde ilgili okullara ve işyerlerine öğrencilerle birlikte inceleme geziler düzenlemek.

3.10.3 Müdahale Birimine İlişkin Görevler:

- a) İhtiyaç duyan öğrencilere bireysel ve/veya grup psikolojik danışmanlık yapmak.
- b) Okulda, özel eğitim gerektiren öğrenci varsa veya kaynaştırma eğitimi sürdürülüyorsa, bu kapsamdaki öğrencilere ve ailelerine gerekli psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini, Bakanlıkla işbirliği içinde yürütmek.

3.10.4 Sistem Desteği'ne İlişkin Görevler:

- (a) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri ile ilgili konularda okul içi araştırmalar yapmak, sonuçlarından yararlanılmasını sağlamak.
- (b) Öğrencilerin istek, ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda eğitsel kollara yönelmesi çalışmalarında, branş ve sınıf öğretmenlerine bilgi vermek ve işbirliği yapmak.
- (c) Gerektiğinde Okul Aile Birliği ve Disiplin Kurulu toplantılarına katılmak ve bu toplantılarda Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri hakkında açıklayıcı bilgiler vermek ve/veya öğrencinin durumu hakkındaki fikrini söylemek.
- (d) Uygulanmakta olan rehberlik programının ne ölçüde gerçekleştiği konusunda öğretmenler kuruluna bilgi vermek.

(e) Ders yılı sonunda uygulanan rehberlik faaliyetlerini, meydana gelen aksaklıkları, gelecek öğretim yılında rehberlik faaliyetleri için gerekli ihtiyaçları ve bu konu ile ilgili tekliflerini kapsayan bir rapor hazırlayarak koordinatör Rehber ve Psikolojik Danışmana sunmak.

(f) Ailelere, öğrencilere, sınıf öğretmenlerine ve gerektiğinde diğer okul personeline yönelik hizmet alanına uygun toplantı, konferans ve panel gibi etkinlikler düzenlemek.

3.10.5 Rehber ve Psikolojik Danışman, belirtilen görevlerinin yanı sıra, koordinatör

Rehber ve Psikolojik Danışman bulunmadığı durumlarda, onun görevlerini de üstlenir. Rehber ve Psikolojik Danışman Öğretmenler Yasasında ve bu tüzükte belirtilen görevleri yürütür.

3.11 Sınıf Öğretmeninin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerine İlişkin

Görevleri

1. Sınıf öğretmeni aşağıdaki görevleri yapar. Ancak sınıf Öğretmenliği görevi olmayan okullarda bu görevler diğer öğretmenler tarafından yürütülür
2. Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma servisinin hazırladığı yıllık çalışma programı doğrultusunda faaliyetlerini yürütmek.
3. Ders çizelgesinde 'sınıf saati' için ayrılan sürede, sınıfa girmek ve Sınıf rehberlik çalışmaları kapsamında, akademik ve kariyer gelişimi etkinliklerini rehber ve psikolojik danışman ile işbirliği içerisinde yürütmek.
4. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi ile işbirliği yaparak seçmeli ders, bölüm/program, okul, iş ve meslek seçimlerinde öğrencilere yardım etmek.
5. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi ile işbirliği yaparak öğrencinin kendisini tanımasına yardım etmek, gerekli bilgileri toplamak için anket, envanter gibi ölçme araçlarını uygulamak. Kendisinin yapabileceği değerlendirmeleri yapmak ve sonuçları okul rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletmek.
6. Öğretim yılı sonunda yaptığı her türlü rehberlik faaliyetlerini aksaklıkları, sağlanması gereken olanakları ve önerileri kapsayan görüşünü Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisine vermek.

3.12 Rehberlik uygulamalarında karşılaşılan problemler:

Danışmanların açıkça belirlenmiş görev ve fonksiyonlarına karşılık, sıklıkla ana maddelerin dışında büro işleri, devam kayıtlarının tutulması, disiplin ve yönetsel sorumluluklar gibi alanlarda görev yapmaya çağrılmaktadırlar (Baker, 1996). Rehberlik dışındaki alanlarda danışmanların görev yapması birçok makalede ele alınmıştır (High, 1993; Schmidt, 1999; Stalling, 1991). Rehberlerin zamanının ve enerjisinin büyük bir kısmını alması beklenen kişi ve grup danışmanlığı, sınıf rehberliği, program planlama, koordinasyon ve konsültasyon olarak belirlenmiş geleneksel görevlerine rağmen, özellikle eğitimini almadıkları ve ilgili aktivitelerde daha uygun olan danışmanlık işini yapmasına vakit bırakmayan diğer görevleri yapmasının istendiği görülmektedir (W. Owen 2005).

Problem çok açıktır. Okul danışmanları, milli ve devlet standartları çerçevesindeki görev ve fonksiyonları doğrultusunda eğitim alırlar. Okul sonrasında devam ettikleri kariyerlerinde ise sıklıkla okul yöneticileri tarafından belirlenmiş ve pek tanıdık olmadıkları, eğitimini aldıkları standartların dışında bir görev yürütmek zorunda kalırlar. Bu genellikle, eğitim aldıkları alanda görev yapmalarını engellemektedir. Bu bazen daha da ileriye gider ve geleneksel rehberlik hizmetleri olan konsültasyon, koordinasyon gibi görevleri yapmaya gerekli zamanı ayıramazlar (W. Owen 2005).

3.13 Bir rehberlik müfredatı çerçevesinde aşağıdaki temel çalışma alanları ortaya çıkar:

2. Kişisel ve Sosyal gelişim: Kendini tanıma ve kabul etme kişiler arası ilişkiler-sorumluluk alma.
3. Eğitsel gelişim: Uyum sağlama, etkili öğrenme ve ders çalışma becerisi.
4. Kariyer gelişimi: Amaç belirleme-Karar verme / Problem çözme, kariyer planlama.

Tüm bu çalışmalar kolaylık açısından, öğrenci ihtiyaçları yukarıdaki gibi Kişisel-Eğitsel ve Mesleki gelişim alanlarına göre sınıflandırılmaktadır. Bu gelişim alanlarını kesin çizgilerle birbirinden ayıramazsınız "bireyin gelişimi bir bütündür" Gelişim çeşitli yönleriyle birbirini etkiler. Gelişimsel anlayışa dayalı bir rehberlik programında tüm öğrencilerin potansiyelini keşfetme, olabildiğince geliştirme, eğitsel-mesleki ve yaşam kariyeri, projesine sahip olma becerileri geliştirmelerine yardımcı amaçlanır. Yaşam kariyeri geliştirme olarak belirlenmiş olan bu süreç öğrencinin büyüme gelişimiyle ilgili çeşitli alanları kapsamaktadır. Bu bağlamda kapsamlı gelişimsel rehberliğin sekiz amacı vardır.

Bu amaçlar:

1. Okul çevresini tanımak
2. Kendini ve başkalarını tanımak
3. Tutum ve davranışları anlama
4. Karar verme ve problem çözme
5. Kişiler arası ilişkiler
6. Okul başarısı becerisi
7. Kariyer farkındalığı ve eğitsel planlama
8. Topluma katılım.

Yaşanı kariyeri gelişimine yönelik 3 gelişim amacı ve her birey kapsamında kazanılacak yeterlikler:

1) Kişisel Sosyal Gelişim:

(Yaşamı Öğrenme)

- Kendini kabul.
- Başkalarını anlama ve kabul etme.
- Ailenin değerini anlama ve kabul etme.
- Toplum olgusunu anlama.
- Karar belirleme, amaç belirleme, karar verme ve yürütme.
- Kendini tehlikelerden koruma ve kişisel güvenliğini sağlama.

2) Eğitsel Gelişim; (Öğrenmeyi öğrenme):

- Öğrenme ile ilgili olumlu tutumlar geliştirme.
- Kişisel nitelikleri ile okul etkinlikleri arasındaki ilişkileri keşfetme
- Öğrenmeyi kolaylaştırıcı becerileri kazandırma
- Karar verme, amaç belirleme, plan yapma ve yürütme
- Okul-Aile-Toplum arasındaki ilişkileri kavrama

3) Mesleki Gelişim

(Çalışmayı öğrenme):

- İş yaşamı ve çalışmaya ilişkin olumlu tutumlar geliştirme
- Kişisel nitelikleri ile meslekler işler arasındaki ilişkileri anlamaya başlama
- Meslekleri keşfetme
- Boş zaman etkinlikleri ile ilgili alışkanlıklar
- Birlikte iş yapma\ işbirliği

- Toplum yaşamında çalışanın önem ve gereğinin farkına varma.(Binnur Yeşilyaprak, 2006)

BÖLÜM IV

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

4.1 Araştırmanın Amacı

Bozkurt (1998), "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İlkokul Öğretmenlerinin Rehberlik Uzmanının Görevi Konusundaki Bilinçlilik Düzeyleri" ile ilgili çalışmasında sınıf öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Ankette yer alan maddelerin bir bölümü rehber öğretmenin görevlerinden, geriye kalan ise rehber öğretmenin görevi olmayan maddelerden oluşmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, sınıf öğretmeleri, rehber öğretmenlerin görevlerinden haberdardır. Bunun yanında sınav zamanlarında gözcülük yapma; okul binasını, okul yönetimini, kuralları ve ders dışı etkinlikleri tanıtmaya çalışmaları yapma; okul yöneticilerine, okulun işleyişi ile ilgili olarak ihtiyaç duyduğu konularda yardımcı olma; tenffüslerde öğrencilerin itişip kakışmasını önlemek amacıyla, nöbet tutma; öğrenmede sınıfın gerisinde kalan öğrencileri rehberlik servisine alarak sınıfın ahengini koruma; çocuğun ruh sağlığını direkt ilgilendiren anne-baba anlaşmazlıklarını çözümüleme, gerektiğinde aile terapisi yapma; okulun eğitim öğretim işlevinin aksamaması için gerektiğinde boş geçen derslere girme gibi işleri olmadığı halde rehberlik uzmanının görevleri arasında görmüşlerdir (Asa,2007).

Eğitimin her aşamasında rehberlik hizmetleri sürecin koordinasyon gücü olarak işlev kazanmaktadır. 1997 yılında Türkiye'de ilköğretim uygulamasına geçiş, bu aşamanın ele alınmasına öncelik yaratmıştır. Bu ve benzeri çalışmaların düzeltici ve yol gösterici işlev üstlenebileceği düşünülmüştür. Trabzon ilinde bulunan Ağanoğlu, Merkez ve Selami Yardım ilköğretim okullarında 2800 öğrenci, 75 öğretmen ve 20 yönetici üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan veriler anket yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, öğrenci, yönetici ve öğretmenler halihazırdaki rehberlik çalışmalarının beklentilere cevap verecek düzeyde gerçekleştiğini, fakat belli faaliyet alanlarının kısmen yeterli yürütüldüğü görüşünü belirtmişlerdir. Öğrenciler, psikolojik çalışmalarının en çok gerçekleştirilmesi gerekli hizmet türü olarak algılamakta ve gerçekleştiğine inanmaktadır. Bununla birlikte öğrenciler uyumsuz öğrencilere yönelik çalışmaların yetersizliğini ifade ederken, öğretmen ve yöneticilere göre bilgi toplama, bireyi tanıma ve ifadedir (Özçelik 1997).

BÖLÜM V

YÖNTEM

5.1 Araştırmanın Modeli

Bu tez, nicel araştırma modeline uygun olarak gerçekleştirilmiş ve tarama deseni temel alınmıştır. Tarama modelleri; geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeye çalışan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.

Bu araştırmada KKTC'de devlet okullarındaki (lise ve ortaokul) okul yöneticilerinin ve rehber öğretmenlerinin, rehber öğretmenlerin görevleri konusundaki, bilinçlilik düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla var olan durumu betimlemeye yönelik tarama modeli seçilmiştir.

5.2 Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini KKTC'deki devlet okullarında (lise, ortaokul ve meslek teknik okullarında) görev yapan okul müdürleri, müdür muavinleri ve rehber öğretmenler oluşturmaktadır. Anketin bütün yönetici ve rehber öğretmenlerine uygulanması nedeni ile araştırmanın örneklemini tüm evren oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini oluşturan okullarda görev yapan yöneticilerin ve rehber öğretmenlerinin sayıları aşağıda verilmiştir.

Tablo 1 Okul yöneticilerinin ve rehber danışmanların okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerini belirleme anketine okul türlerine, görevlerine ve sayılarına göre katılma durumları

Lise-Meslek * Kisinin Okuldaki Görevi Crosstabulation

Count		Kisinin Okuldaki Görevi			Total
		Müdür	Müdür Muavini	Rehber Danismani	
Lise-Meslek	Ortaokul	8	29	22	59
	Düz Lise	17	54	34	105
	Meslek Lisesi	6	8	7	21
Total		31	91	63	185

5.3 Verilerin Toplanması

Veriler anket yoluyla elde edilmiştir. Helin Teker'in (2003) hazırladığı, 30 sorudan oluşan 3'lü likert tipi anket kullanılmıştır. Adı geçen anketin kapsam geçerliliği ve güvenilirliği aynı araştırmacı tarafından yapılmıştır. Kapsam geçerliliğini belirlemek amacı ile okullarda görev yapan rehber öğretmen ve idarecilerin görüşünden yararlanılmış; Dokuz Eylül Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalında görev yapan uzmanların eleştirisi ve önerileri ışığında anket geliştirilmiştir. Anket'in Cronbah Alpha değeri $\alpha = 0.82$ bulunmuştur. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgi formu vardır ve 7 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölümde ise, rehber öğretmenlerin görevleri ile ilgili maddeler yer almıştır.

5.4 Verilerin Çözümü ve Yorumu

Anket sorularına verilen doğru cevaplar için 3, fikrim yok seçeneği için 2, yanlış cevaplar için 1 şeklinde puanlanmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS programı kullanılarak bilgisayarla yapılmıştır. Veri analizinde istatistiksel teknik olarak; aritmetik ortalama, tek yönlü varyans analizi ve t testi uygulanmıştır.

BÖLÜM VI

BULGULAR VE YORUM

6.1 Yöneticilerin Bilinç Düzeyleri

Tablo 2 incelendiğinde okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Literatüre bakıldığı zaman Özaydın'ın (2002), ilköğretim okullarında rehberlik hizmetlerine yönelik etkinliklerin ne derecede gerçekleştiğine ilişkin yönetici, rehber danışman ve sınıf öğretmeni görüşleri görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 2. Okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasına ilişkin betimleyici istatistikler ve t-testi sonuçları

	N	Ortalama	Standart Sapma	sd	T	p
Kadın	54	114.52	6.91	118	1.153	.251
Erkek	66	112.92	8.00			

Tablo 3. Okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin görevlerine göre karşılaştırılmasına ilişkin betimleyici istatistikler ve t-testi sonuçları

	N	Ortalama	Standart Sapma	sd	T	p
Müdür	29	114.34	7.27	118	.575	.567
Md. Mvn.	91	113.42	7.65			

Tablo 3 incelendiğinde okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri görevlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Tablo 4. Okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin okul türüne göre karşılaştırılmasına ilişkin betimleyici istatistikler ve t-testi sonuçları

	N	Ortalama	Standart Sapma	sd	T	p
Ortaokul	37	115.35	7.03	118	1.670	.098
Lise	83	112.88	7.68			

Tablo 4 incelendiğinde okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri okul türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

6.2 Rehber Öğretmenlerin Bilinç Düzeyleri

Tablo 5 incelendiğinde okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Tablo 5. Okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasına ilişkin betimleyici istatistikler ve t-testi sonuçları

	N	Ortalama	Standart Sapma	sd	T	p
Kadın	51	107.59	3.63	59	-.394	.695
Erkek	10	108.10	4.38			

Tablo 6 incelendiğinde okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri okul türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Tablo 6. Okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin okul türüne göre karşılaştırılmasına ilişkin betimleyici istatistikler ve t-testi sonuçları

	N	Ortalama	Standart Sapma	sd	T	p
Ortaokul	22	107.55	4.22	59	-.198	.844
Lise	39	107.74	3.48			

6.3 Yöneticilerle Rehber Öğretmenler Arasındaki Fark

Tablo 7 incelendiğinde yöneticiler ve okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .05$). Yöneticilerin okullardaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri rehber öğretmenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Bozkurt (1998), yaptığı araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre sınıf öğretmenlerinin rehber öğretmen görevi olan maddelere büyük bir çoğunlukla görevi olduğuna katıldıklarını belirtmelerinden dolayı rehber öğretmenin görevlerinden haberdar oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7. Yöneticiler ve okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik ANOVA testi sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ort.	F	P
Gruplar arası	146,073	2	730,036	17,129	0,001
Gruplar içi	7586,126	178	42,619		
Toplam	9046,199	180			

Tablo 8. Yöneticiler ve okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik Scheffe testi sonuçları

Gruplar	Ortalama Fark	Standart hata	P
Müdür-Müdür Mvn.	0,927	1,392	0,801
Müdür-Rehber Öğr.	6,673	1,473	0,001
Müdür Mvn.-Rehber Öğr.	5,745	1,080	0,001

6.4 Meslekteki Kıdem ve Bilinçlilik Düzeyi

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin kıdemlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerine etki ettiği belirlenmiştir (p:S 0,05).

Tablo 9. Öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik ANOVA testi sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	KarelerOrt.	F	p
Gruplararası	1538,027	2	769,013	18,231	0,001
Gruplariçi	7508,172	178	42,181		
Toplam	9046,199	180			

Tablo 10'da görüldüğü üzere meslekteki kıdemleri 1-10 yıl arasında olan öğretmenlerin rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri meslekteki kıdemleri 11-20 yıl ve ~21 yıl olan öğretmenlere nazaran daha düşük olduğu belirlenmiştir. Meslekteki kıdemleri 11-20 yıl ve ~21 yıl olan öğretmenler arasında bilinçlilik düzeyi bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır (p>.05).

Teker (2003), 'Okul İdareci ve Öğretmenlerinin, Okul Rehberlik Servisinin Görevleri konusundaki Bilinçlilik Düzeylerinin Belirlenmesi ' adlı araştırmasını, Van ilinde rehber öğretmeni bulunan okulların idarecileri ve öğretmenleri üzerinde yapmıştır. Bu araştırmaya göre hem idarecilerde hem de öğretmenlerde bilinçlilik düzeyi en yüksek olan grup 11-15 yıllık idareciler ve öğretmenlerdir. Bilinçlilik düzeyi en düşük olan grup olarak ise idarecilerde ve öğretmenlerde 21 ve üstü gruplar bulunmuştur. Söz konusu araştırmanın rapor ettiği bulgular bu araştırmada elde edilen bulguları desteklememektedir.

Malkoç (2006) 'Okul Rehber Öğretmeninin Kişilik Özellikleri Ve İş Stresleri Arasındaki İlişki Düzeyinin İncelenmesi' konusunda yaptığı araştırmanın sonuçları göre: Rehber öğretmenin Mesleklerine ilk başladıkları zamanlardaki iş streslerinin daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 10. Öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik Scheffe testi sonuçları

Gruplar	Ortalama Fark	Standart hata	p
(1-10 yıl) - (11-20yıl)	-5,75	1,180	0,001
(1- 10yıl) - (~21 yıl)	-6,92	1,228	0,001
(11-20yıl)- (~21 yıl)	-1,167	1,157	0,572

BÖLÜM VII

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın temel amacı rehber danışmanların görevleri konusunda okul yöneticilerinin ve rehber danışmanlarının, rehber danışmanların görevleri ile ilgili bilinçlilik düzeylerini belirleme ve aralarındaki ilişkiyi belirlemektir. Bunun yanı sıra okul yöneticilerinin ve rehber danışmanların, rehber danışmanın görevleri ile ilgili algılamalarında cinsiyet, okul türü ve görevdeki kıdem sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ve aralarındaki ilişkiyi incelemektir. Bu bölümde önce elde edilen bulgulara dayalı olarak varılan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusundaki önerilere yer verilmiştir.

7.1 Sonuçlar

Bu araştırma okul yöneticilerinin ve okul rehber danışmanlarının rehber danışmanların görevleri konusundaki bilinçlilik düzeyleri araştırılmıştır. Bunun için okul rehber danışmanlarının görevleri konusundaki bilinçlilik düzeyi anketinden aldıkları puanların dağılımına bakılmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda yöneticiler ve okul rehber öğretmenlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Yöneticilerin okullardaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri rehber öğretmenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Rehber danışman ve müdür muavini arasındaki ortalama fark 5.745 ve okul müdürü ile rehber danışman arasındaki ortalama fark 6.673 aralarında manidar bir fark bulunmuştur.

Çalışma sonucunda cinsiyet farklılıkları incelendiği zaman, okul yöneticilerinin ve rehber danışmanların okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Okul yöneticilerinin ve rehber danışmanlarının okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri görevlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Okul yöneticilerinin ve rehber danışmanlarının okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri okul türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Meslekteki kıdemleri 1-10 yıl arasında olan öğretmenlerin rehberlik hizmetlerine ilişkin bilinçlilik düzeyleri meslekteki kıdemleri 11-20 yıl ve ~21 yıl olan öğretmenlere nazaran daha düşük olduğu belirlenmiştir. Meslekteki kıdemleri 11-20 yıl ve ~21 yıl olan öğretmenler arasında bilinçlilik düzeyi bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır

Malkoç (2006) 'Okul Rehber Öğretmeninin Kişilik Özellikleri Ve İş Stresleri Arasındaki İlişki Düzeyinin İncelenmesi' konusunda yaptığı çalışma sonucunda Rehber öğretmenlerin mesleklerine ilk başladıkları zaman streslerinin daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

7.2 Öneriler

7.2.1 Araştırmacılar için öneriler:

Bu araştırma önemeğini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ortaokul, lise ve meslek liselerinde görev yapan okul yöneticileri ve rehber danışmanlar oluşturmaktadır. Bu araştırmanın öğrencilere, öğretmenlere ve velilere de uygulanması önerilmektedir.

7.2.2 Üniversiteler ve okullar için öneriler:

Üniversiteler Okul Rehber Danışmanlarını yetiştirirken onların daha sonra üstlenecekleri görev ve sorumlulukları hakkında da belli bir donanımla mesleğe atılmalarına destek olmaları için uygulamalar yapılmalıdır. Böylece kendi görevi ile ilgili bilgi ile donanımlı Rehber Danışmanlar görevlerinin daha da bilinçli yerine getirebilirler.

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanındaki uygulamalar ile ilgili olarak, işlevleri, görevleri,sorumlulukları, hizmet alanları ve personeller arası ilişkileri de kapsayan ayrıntılı teknik ve bilimsel verilerle bir döküman hazırlanmalı, bu bilimsel kaynaklara tüm eğitim kurumlarına ve okullara dağıtılmalıdır. Bu alanda çalışanlar kendi alanlarını belirlerken, denetmenler denetlemelerini yaparken ve uzman yetiştiren yüksek öğretim programlarında temeli teşkil etmelidir.

Üniversiteler kendi bünyelerinde Rehberlik Servisi , Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında yaptıkları araştırmalarını KKTC Milli Eğitim Bakanlığı ile paylaşarak sorunlara daha bilimsel ve uygulanabilir çözüm yolları üretilebilir.

Okullardaki Rehberlik Servisinin verimli çalışması idare, öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkilerin sağlıklı bir şekilde gelişmesine ve bunun sonucunda okul, öğrenci ve öğretmen başarısının artmasına olanak sağlayacaktır.

7.2.3 Milli Eğitim Bakanlığına Öneriler:

Rehberlik Servislerinden beklenen verimin elde edilebilmesi ve koordineli bir şekilde çalışabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve psikolojik Danışmanlık Yasa ve Tüzündeki eksiklikleri gidirerek, bunu okul yöneticilerine, rehber danışmanlara, sınıf öğretmenlerine kuramsal ve uygulamalı hizmetiçi eğitim programları ile aktarması neticesinde sağlanabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık uygulamalarının daha etkili olabilmesi için daha geniş kapsamlı bir merkezin kurulması ve her bölgede merkeze bağlı bir birimin oluşturulması gerekmektedir. Ayrıca Rehberlik Hizmetlerinin okul öncesi ve ilköğretim seviyesinde de gerekli olduğundan bu düzeydeki örgütlenmeye açıklık getirmelidir.

7.2.4 Okul Yöneticilerine ve Rehber Danışmanlara Öneriler:

Bu çalışma sonucunda okul yöneticileri ve rehber danışmanlarının rehber danışmanların görevleri ile ilgili bilicilik düzeylerinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda okul yöneticileri ve rehber danışmanlarının bilinçli ve koordineli bir şekilde çalışmalarını öğrencilerin sorunlarını çözmelerine, kendilerini daha iyi tanımalarına, gelişime ve değiştirmelerine fırsat verecektir bu da başarının artmasına yararı olacaktır.

Okul yöneticisi, değişmenin lideri ve merkezi desteği olan kimsedir. Yönetimin işlevleri genelde karar verme? planlama, kadrolama, örgütleme, iletişim, güdüleme, yürütme ve denetleme- değerlendirme biçiminde sıralanır. Bu bağlamda planlama, işlerin bir düzen içinde sürdürülmesini sağlar. Eldeki kaynakları "doğru işe doğru insan" verilmediği takdirde verimli ve etkili kurum yaratılması oldukça güçtür. Bunun sonucunda Rehber Danışmanlara da kendi uzmanlık alanlarının dışında görev verilerek eğitimin kalitesini düşürdüler yararlı olacaktır.

Rehber Danışmanlar kendi görevleri ile ilgili bilgileri edinerek göreve başarlarsa ve daima kendilerini akademik ve uygulamalar yönünden geliştirir ve değiştirirlerse görevlerini daha sağlıklı ve verimli bir şekilde yerine getireceklerdir. Bu da onların meslekleri ile ilgili daha az strese neden olacaktır.

KAYNAKÇA

Asa, M.(2007). Okul Yöneticilerinin Rehber öğretmenlerin Görevleri Konusundaki Bilinçlilik Düzeyleri (Yüksek Lisans Tezi) Gime Amerikan Üniversitesi.

Aydın, A.(2007) Eğitimde Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanması Sosyal Bilimler Dergisi Sayı 17.

Balcı, A. (2002) Etkili Okul- Okul Geliştirme Kuram Uygulama ve Araştırma Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Bor, R. Jo Ebner, Sheila Gill ve Chris Brace, (2002) Counselling in schools SLondon: Saga Publications Ltd.

Bozkurt, Y (1998) KKTC Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul Rehberlik Uzmanının Görevleri Konusunda Bilinçlilik Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Chata, C(2007)Future School principals' views of the roles of Professional school counselor, Professional school counseling journal oct.2007

Corminer, S (1999)Counseling Strategies and Interventions Allyn&Bacon A Viacom Company.

Hatunoğlu, A. ve Hatunoğlu, Y.(2006) Okulda Verilen Rehberlik Hizmetlerinin Problem Planları cilt14 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi 333-338

Hoşgörür, V. (1998) Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uzmanının Yönetimsel Sorunları Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fak (II. Öretim) Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü bhttp://www.rehberlikportali.con/Yazi.aspD=179

Kepçeoğlu, M. (1994). Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Ankara: Gül Yayınevi.

Kuzgun, Y. (1995). Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Ankara: ÖSYM Yayınları.
(Özçelik, 1997)

Kuzgun, Y. (2000) İlköğretimde Rehberlik Ankara: Nobel Yayınları.

Makkoç İstengel, A. (2006) 'Okul Rehber Öğretmeninin Kişilik Özellikleri Ve İş Stresleri Arasındaki İlişki Düzeyinin İncelenmesi'. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

MİLLİ EGİTİM YASASI (17/1986 Sayılı Yasa altında Tüzük) "Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tüzüğü"

Anafarta, N. (2002) Bireysel Kariyer Danışmanı Olarak Rehber Ç.Ü. İktisadi Ve Ticari Bilimler Dergisi cilt /3 Sayı /1 s. 115

Ök,M. 1950' den Günüm üze Türkiye' deRehberlikHizmetleri(Yönetmelikler,Kararlar, Uygulamalar) [http://egitim derisi.pamukkale.edu.tr/makale/say C4](http://egitim.derisi.pamukkale.edu.tr/makale/say_C4)

Öncü, H.(2006) Psikolojik Danışma Müdahalesi Olarak Büyük Grup Rehberliği [www.rebd. Gazi.edu. tr./Arşiv/2006cilt4/say13](http://www.rebd.Gazi.edu.tr/Arşiv/2006cilt4/say13)

Özaydın, A. (2002)Resmi İlköğretim Okullarında Yönetici, Rehber, Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Rehberlik Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özçelik, İ. <http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale>.

Roberts Jr., Walter B. Coursol, Diane H.(V.44, No.4, Mart 1997, sayfa. 280)

"Chief school administrator perceptions of Professional school counselors on measures of employability in Minesota" School Counselor Journal.

Reese M. Hoese; Richard L. Hayes (2002)"School counselors: Becoming key player in school reform"Professional Schook Counseling Journal V.5, No.4, Nisan 2002 Sayfa. 249-56

Stower, J.(2003)Past- Secondary perceptions of the secondary school counselor and their functions of the hightschool level April 2003 Fall Church, Virginia

Teker, H.(2003)Okul İdarecilerinin ve Öğretmenlerin, Okul Rehberlik Servisinin Görevleri Konusundaki Bilinçlilik Düzeylerinin Belirlenmesi (Van İli Örneği) Yüksek Lisans Tezi, Van: Van Yüzüncü Yıl ÜniversitesiEğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı.

Trey J. Fitch, Jennifer L. Marshall(Şubat 2004) "What counselors do in high- achieving schools: A study on the role of the school counselor"Professional Schook Counseling Journal V.7, No.3, Şubat 2004 Sayfa. 172.

Töremen, F.(2003) İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sahip Olması Gereken Yeterlikler Milli Eğitim Dergisi Sayı 16 .

W. Owen. (2005) Scholl Administrators' Perceptions of Counselor Roles and Functions Kentucky Counseling Association JournalV24 Nol Oct.2005.

Yeşilyaprak. Binnur.(Aralık 2006) Eğitimde Rehberlik Hizmetleri Nobel yayımları Ankara. Ekim 2006.

(Robert Bor,Jo Ebner, Sheila Gill ve Chris Brace, 2002 s.4).

EKLER

Ek-1 Okul Yöneticilerine ve Rehber Danışmanlara Anketle İlgili Açıklayıcı Bilgi

Ek-2 Kişisel Bilgi Formu

Ek-3 Rehber Öğretmenlerin Görevleri Konusundaki Bilinçlilik Düzeyi Anketi

Ek-4 Anketin Uygulanabilmesine Yönelik Milli Eğitim Ve Kültür Bakanlığı,
Genel Orta Öğretim Dairesi Müdürlüğünden Alınan İzin Belgesi

Ek-1 Okul Yöneticilerine ve Rehber Danışmanlara Anketle İlgili Açıklayıcı Bilgi

Sayın Yöneticiler ve Okul Rehber Danışmanları;

Elinizdeki bu anket, KKTC'deki devlet okullarında (orta ve lise) görevli Okul rehber öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin, rehber öğretmenlerin görevleri ve rehberlik hizmetleri konusundaki bilinçlilik düzeylerini belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Öncelikle Kişisel Bilgi Formu doldurulduktan sonra, okul rehber danışmanının görevlerine ilişkin yargı cümleleri yer almaktadır. Sizden istenen bu görevler arasında Okul Rehberlik servisine ait olanları ve olmayanları uygun seçeneğe (X) işareti koyarak belirtmenizdir.

1. Okul Rehberlik Servisinin Görevidir.
2. Okul Rehberlik Servisinin Görevi Değildir.
3. Fikrim Yok.

Vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Bundan dolayı lütfen cevaplarınızın içten olmasına ve boş madde bırakmamaya özen gösteriniz.

Ayırdığınız zaman ve verdiğiniz emek için teşekkür ederim.

Zühal Akterzi
Yakın Doğu Üniversitesi

Ek-II: Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

Lütfen aşağıdaki seçeneklerden durumunuza uygun olanları işaretleyiniz.

1. Bu Okuldaki Göreviniz

1() Okul Müdürü 2() Müdür Muavini 3() Okul Rehber Danışmanı

2. Okul Türü: 1() Ortaokul 2() Lise

3. Cinsiyetiniz 1()Kadın 2() Erkek

4. Meslekteki Kıdeminiz

1()1-5Yıl 2()6-10Yıl 3()11-15Yıl 4()16-20Yıl 5()21YılveÜstü

5. Yöneticilikteki Kıdeminiz (yalnızca yöneticiler cevaplayacak)

1()1-5Yıl 2()6-10Yıl 3()11-15Yıl 4()16-20Yıl 5()21YılveÜstü

6. Öğrenim Durumunuz

1()Fakülte 2()Eğitim Enstitüsü 3()Lisans Üstü 4()Diğer

7. Alanınız 1() Sosyal Bilimler 2() Fen Bilimleri 3() Eğitim Bilimleri

4() Matematik 5() Güzel Sanatlar 6() Sınıf Öğretmenliği

7() Beden Eğitimi 8() Diğer

Rehber Öğretmenlerin Görevleri Konusundaki Bilinçlilik Düzeyi Anketi:

		Görevdir	Görevi Değildir	Fikrim Yok
1	Okulda rehberlik hizmetlerini yöneticilerle işbirliği içinde yürütmek			
2	Okulda rehberlik hizmetlerini öğretmenlerle işbirliği içinde yürütmek			
3	Ders dışı eğitsel kol çalışmalarını programlamada sınıf öğretmenlerine yardımcı olmak			
4	Öğrencilere verimli ders çalışma yöntemleri hakkında bilgi vermek			
5	Sınavda gözcülük yaparak sınıf öğretmenlerine Yardımcı olmak			
6	Okula yeni başlayan öğrencilere okul hakkında bilgi vermek			
7	Öğrencilerin toplu-dosya kayıtlarını tutmak			
8	Okulun İdari işleriyle ilgili olarak okul yöneticilerinin ihtiyaç duyduğu konularda onlara yardımcı olmak			
9	Okula gelmeyen öğretmenlerin yerine derse airmek			
10	Öğrencilere eğitsel kollar hakkında bilgi vermek			
11	Öğrencilere eğitsel kollarla ilgili faaliyetler seçmesi konusunda yardımcı olmak			
12	Öğrencilerin okula kayıt edilmesi			
13	Öğrencilerin devam, devamsızlık durumlarının işlenmesinde Müdür Muavinlerine yardımcı olur.			
14	Öğrencilere kız-erkek arkadaşlığı hakkında bilgi vermek.			
15	Öğrencilere ergenlik dönemi ile bilgi verme			
16	Öğrencilere cinsel konular hakkında bilgi vermek.			
17	Önemli gün- haftaları kutlama etkinlikleri düzenlemek			
18	Öğrencilerin kötü alışkanlıklar edinmelerini önleyici çalışmalar yapmak			
19	Disiplin kurulu toplantılarına danışman sıfatıyla katılmak			

		Görevidir	Görevi Değildir	Fikrim Yok
20	Öğrencilerin sınav kaygılarını yenmelerinde yardımcı olmak			
21	Okulda nöbet tutmak			
22	Öğrencilerin kendilerini tanımalarına yardım etmek			
23	Görme, işitme vb. özrü olan öğrencilerin belirlenmesini sağlamak			
24	Görme işitme vb. özrü olan öğrencilere nasıl davranacakları konusunda yöneticilere yardımcı olmak			
25	Din Dersi ve Ahlak Bilgisi, Felsefe, Sınıf Saati ve Psikoloji vb. dersleri vermek			
26	Öğrencilerin gelecekte çalışabilecekleri iş verine onlarla birlikte aeziler düzenlemek			
27	Öğrencilerin gelecekle ilgili gerçekçi planlar yapmasına yardımcı olmak			
28	Öörencilere meslekleri tanıtmak			
29	Öğrenciyi tanımaya yönelik dökümanları hazırlamak			
30	Ana-Babalara çocuklarıyla ilişkileri konusunda rehberlik yapmak			
31	özel ve üstün yetenekli öğrencileri belirlemek			
32	özel ve üstün yetenekli öğrencileri aelismeleri için desteklemek			
33	Aile ile ilgili problemleri olan öğrencilere yardımcı olmak			
34	Öörencilere tavsiyelerde bulunmak			
35	Öörencilerin adına kararlar vermek			
36	Velilere yönelik seminerler düzenlemek			
37	Öğrenciler hakkında edindiği bütün bilaileri sınıf ööretmenleri ile paylaşmak			
38	Öğrenciler hakkında edindiği bütün bilaileri yöneticiler ile oavlaşmak			
39	Öğrencilerin özgüven geliştirmelerine yardımcı olmak			
40	Rehberlik programının uygulanışında sınıf rehber ööretmenine yardım etmek			
41	Okula yeni gelen öğrencilere sınıf rehber ööretmeni ile işbirliği yaparak, okulu ve yakın çevreyi tanıtan çalışmalar yapmak			
42	Sınavda gözcülük yaparak sınıf ööretmenlerine yardımcı olmak			

**Ek-IV Anketin Uygulanabilmesine Yönelik Milli Eğitim Ve Kültür Bakanlığı,
Genel Orta Öğretim Dairesi Müdürlüğünden Alınan İzin Belgesi**

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EGİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
GENEL ORTAÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı: GOÖ.0.00.35/08/09/A-5451

13.05.2009

**Sayın Zühal Akterzi
Rehber Danışman
Gazimağusa Türk Maarif Koleji,
Gazimağusa**

İlgi: 11.05.2009 tarihli yazınız.

İlgi başvurunuz Talim ve Terbiye Dairesi tarafından incelenmiş olup KKTC. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığına bağlı Tüm Ortaokul ve Liselerinde görev yapan okul idarecileri ve rehberlik danışmanlarına yönelik hazırlanan anket sorularının uygulanması müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Ancak anket uygulamadan önce anketin uygulanacağı okulların bağlı bulunduğu müdürlükle istişarede bulunup anketin hangi okulda ne zaman uygulanacağı birlikte saptanmalıdır.

Anket uygulandıktan sonra sonuçlarının Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğüne ulaştırılması gerektiğini bilgilerinize saygı ile rica ederim.

**Tülin Murat
Müdür (Q)**